

Utbildningsutskottets betänkande 2023/24:UbU10

Grundläggande om utbildning

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden som rör grundläggande frågor om utbildning med hänvisning till gällande bestämmelser, pågående arbete och vidtagna åtgärder. Motionsyrkandena handlar bl.a. om skolans värdegrund, trygghet och studiero i skolan, särskilda ämnen och kunskapsområden, betyg och bedömning, läromedel och skolbibliotek, modersmålsundervisning samt fritidshem.

I betänkandet finns 26 reservationer (S, SD, V, C, MP) och fyra särskilda yttranden (S, SD, C, MP).

Behandlade förslag

Cirka 130 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2023/24.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	8
Ärendet och dess beredning.....	8
Bakgrund	8
Utskottets överväganden.....	9
Skolans värdegrund	9
Utskottets ställningstagande.....	16
Trygghet och studiero i skolan	18
Utskottets ställningstagande.....	23
Särskilda ämnen och kunskapsområden	24
Utskottets ställningstagande.....	32
Betyg och bedömning.....	34
Utskottets ställningstagande.....	40
Tillgång till läromedel och skolbibliotek.....	41
Utskottets ställningstagande.....	44
Undervisning i modersmål och minoritetsspråk	45
Utskottets ställningstagande.....	48
Fritidshem.....	49
Utskottets ställningstagande.....	51
Motioner som bereds förenklat.....	52
Utskottets ställningstagande.....	52
Reservationer	53
1. Övergripande värdegrundsfrågor, punkt 1 (SD)	53
2. Övergripande värdegrundsfrågor, punkt 1 (V)	54
3. Övergripande värdegrundsfrågor, punkt 1 (C).....	54
4. Övergripande värdegrundsfrågor, punkt 1 (MP)	55
5. Politiska partier i skolan, punkt 2 (S, V, MP).....	56
6. Skolans arbete med hedersrelaterade frågor, punkt 3 (S, MP).....	57
7. Trygghet och studiero i skolan, punkt 4 (S, V, MP)	58
8. Trygghet och studiero i skolan, punkt 4 (C)	58
9. Kommission för att utreda mobbning, punkt 5 (S, V, MP).....	59
10. Mobilfri skola, punkt 6 (SD)	60
11. Vissa ämnen och kunskaper, punkt 7 (SD)	60
12. Vissa ämnen och kunskaper, punkt 7 (C)	62
13. Vissa ämnen och kunskaper, punkt 7 (MP)	63
14. Lärande för hållbar utveckling, punkt 8 (V, MP)	64
15. Läsförämjande satsningar, punkt 9 (S, MP)	65
16. Betyg och bedömning, punkt 10 (S, V, MP).....	65
17. Betyg och bedömning, punkt 10 (C).....	66
18. Tillgång till läromedel, punkt 11 (S, V).....	68
19. Tillgång till skolbibliotek, punkt 12 (S, V, MP).....	68
20. Undervisning i modersmål och minoritetsspråk, punkt 13 (S)	69
21. Undervisning i modersmål och minoritetsspråk, punkt 13 (C)	70
22. Undervisning i modersmål och minoritetsspråk, punkt 13 (MP)	71
23. Rätt till fritidshem, punkt 14 (S).....	72
24. Rätt till fritidshem, punkt 14 (C, MP).....	72
25. Kvalitet i fritidshem, punkt 15 (S).....	73
26. Kvalitet i fritidshem, punkt 15 (MP)	74

Särskilda yttranden	75
1. Motioner som bereds förenklat, punkt 16 (S)	75
2. Motioner som bereds förenklat, punkt 16 (SD)	75
3. Motioner som bereds förenklat, punkt 16 (C).....	75
4. Motioner som bereds förenklat, punkt 16 (MP).....	75
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	76
Motioner från allmänna motionstiden 2023/24	76
<i>Bilaga 2</i>	
Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet	90

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Skolans värdegrund

1. Övergripande värdegrundsfrågor

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:67 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 4,
2023/24:73 av Nima Gholam Ali Pour (SD) yrkandena 1 och 2,
2023/24:1008 av Daniel Vencu Velasquez Castro (S),
2023/24:1164 av Staffan Eklöf (SD),
2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 18,
2023/24:2482 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 38 och
2023/24:2669 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkande 104.

Reservation 1 (SD)

Reservation 2 (V)

Reservation 3 (C)

Reservation 4 (MP)

2. Politiska partier i skolan

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:1671 av Alexandra Völker och Azadeh Rojhan (båda S)
yrkande 2 och
2023/24:1717 av Camilla Brunsberg (M).

Reservation 5 (S, V, MP)

3. Skolans arbete med hedersrelaterade frågor

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:1396 av Ann-Sofie Alm (M) yrkande 12 och
2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 52.

Reservation 6 (S, MP)

Trygghet och studiero i skolan

4. Trygghet och studiero i skolan

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:1036 av Anna Wallentheim (S) yrkande 1,
2023/24:2227 av Johanna Rantsi och Sten Bergheden (båda M) yrkande
4,
2023/24:2409 av Elin Nilsson (L),
2023/24:2489 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkandena 3 och 6 samt
2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 21.

Reservation 7 (S, V, MP)

Reservation 8 (C)

5. Kommission för att utreda mobbning

Riksdagen avslår motion

2023/24:1036 av Anna Wallentheim (S) yrkande 2.

Reservation 9 (S, V, MP)

6. Mobilfri skola

Riksdagen avslår motion

2023/24:370 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 5.

Reservation 10 (SD)

Särskilda ämnen och kunskapsområden

7. Vissa ämnen och kunskaper

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:12 av Björn Tidland (SD),

2023/24:273 av Cecilia Engström (KD),

2023/24:367 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 6,

2023/24:378 av Staffan Eklöf m.fl. (SD) yrkande 4,

2023/24:425 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 3,

2023/24:497 av Rashid Farivar m.fl. (SD) yrkande 13,

2023/24:659 av Katarina Tolgfors och Marie Nicholson (båda M),

2023/24:799 av Serkan Köse (S),

2023/24:916 av Beatrice Timgren (SD) yrkande 2,

2023/24:1049 av Roland Utbult (KD) yrkande 1,

2023/24:1332 av Denis Begic och Ingela Nylund Watz (båda S) yrkande 2,

2023/24:2069 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkandena 11 och 12,

2023/24:2094 av Mattias Eriksson Falk och Roger Hedlund (båda SD),

2023/24:2262 av Sten Bergheden (M),

2023/24:2419 av Roland Utbult (KD),

2023/24:2447 av Amanda Lind m.fl. (MP) yrkande 11,

2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 21 och

2023/24:2489 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 4.

Reservation 11 (SD)

Reservation 12 (C)

Reservation 13 (MP)

8. Lärande för hållbar utveckling

Riksdagen avslår motion

2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 23.

Reservation 14 (V, MP)

9. Läsfrämjande satsningar

Riksdagen avslår motion

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 28.

Reservation 15 (S, MP)

Betyg och bedömning

10. Betyg och bedömning

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:1200 av Jim Svensk Larm (S),

2023/24:1592 av Sofia Skönnbrink m.fl. (S),

2023/24:2172 av Ann-Sofie Lifvenhage (M),

2023/24:2482 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkandena 16, 18 och 19 samt

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 44.

Reservation 16 (S, V, MP)

Reservation 17 (C)

Läromedel och skolbibliotek

11. Tillgång till läromedel

Riksdagen avslår motion

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 31.2.

Reservation 18 (S, V)

12. Tillgång till skolbibliotek

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:812 av Serkan Köse (S),

2023/24:1494 av Gunilla Carlsson och Mattias Jonsson (båda S),

2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 16 och

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 32.

Reservation 19 (S, V, MP)

Modersmål och minoritetsspråk

13. Undervisning i modersmål och minoritetsspråk

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:1524 av Amanda Lind m.fl. (MP) yrkandena 1 och 2,

2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 19,

2023/24:2489 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 18,

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 30 och

2023/24:2691 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkande 41.

Reservation 20 (S)

Reservation 21 (C)

Reservation 22 (MP)

Fritidshem

14. Rätt till fritidshem

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:1573 av Adnan Dibrani m.fl. (S) yrkandena 1 och 3,
2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 30,
2023/24:2489 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 17 och
2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 26.

Reservation 23 (S)

Reservation 24 (C, MP)

15. Kvalitet i fritidshem

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkandena 24 och 25 samt
2023/24:2691 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkande 58.

Reservation 25 (S)

Reservation 26 (MP)

Motioner som bereds förenklat

16. Motioner som bereds förenklat

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

Stockholm den 23 april 2024

På utbildningsutskottets vägnar

Fredrik Malm

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Fredrik Malm (L), Åsa Westlund (S), Patrick Reslow (SD), Josefin Malmqvist (M), Linus Sköld (S), Robert Stenkvist (SD), Caroline Helmersson Olsson (S), Noria Manouchi (M), Mats Wiking (S), Jörgen Grubb (SD), Marie-Louise Hänel Sandström (M), Mathias Bengtsson (KD), Anders Ådahl (C), Anders Alftberg (SD), Camilla Hansén (MP), Lorena Delgado Varas (V) och Paula Örn (S).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta ärende behandlar utbildningsutskottet 128 motionsyrkanden om grundläggande frågor om utbildning från allmänna motionstiden 2023/24. Av dessa bereds 61 motionsyrkanden förenklat eftersom de tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under valperioden. En förteckning över behandlade förslag finns i bilaga 1. Motionsyrkanden som bereds förenklat finns i bilaga 2.

Motionsyrkandena tar upp frågor om bl.a. skolans värdegrund, trygghet och studiero i skolan, särskilda ämnen och kunskapsområden, betyg och bedömning, läromedel och skolbibliotek, modersmålsundervisning och fritidshem.

Bakgrund

Skolväsendet omfattar enligt skollagen (2010:800) skolformerna förskola, förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola, specialskola, sameskola, gymnasieskola, anpassad gymnasieskola och kommunal vuxenutbildning som inkluderar utbildning i svenska för invandrare (sfi). I skolväsendet ingår också fritidshem. Kommuner är huvudmän för förskola, förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola, gymnasieskola, anpassad gymnasieskola, kommunal vuxenutbildning och fritidshem. Enskilda får efter ansökan godkännas som huvudmän för förskola, förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola, gymnasieskola, anpassad gymnasieskola och fritidshem. Regelverket är så långt det är möjligt gemensamt för alla skolformer och skolhuvudmän. I det här betänkandet behandlar utskottet främst grundläggande frågor om utbildningen i skolväsendet. Under våren 2024 behandlar utskottet även motionsyrkanden som rör utbildningen i skolväsendet i betänkandena 2023/24:UbU9 Övergripande skolfrågor och 2023/24:UbU11 Lärare och elever.

Utskottets överväganden

Skolans värdegrund

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. skolans värdegrund, politiska partier i skolan och skolans arbete med hedersrelaterade frågor.

Jämför reservation 1 (SD), 2 (V), 3 (C), 4 (MP), 5 (S, V, MP) och 6 (S, MP).

Motionerna

Övergripande värdegrundsfrågor

Enligt motion 2023/24:1008 av Daniel Vencu Velasquez Castro (S) behöver skolornas arbete för likabehandling och unga hbtq-personers rättigheter stärkas.

I motion 2023/24:73 av Nima Gholam Ali Pour (SD) yrkande 1 framhåller motionären att regeringen bör överväga att ge Skolverket i uppdrag att kartlägga islamiseringen i det svenska utbildningsväsendet.

I yrkande 2 anför motionären att regeringen bör överväga att även ge Skolverket i uppdrag att ta fram allmänna råd för att motverka islamiseringen i förskolor, grundskolor och gymnasieskolor.

I motion 2023/24:1164 av Staffan Eklöf (SD) anser motionären att skolorna regelbundet bör genomföra ceremonier i syfte att främja nationell sammanhållning och gemenskap.

I partimotion 2023/24:67 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 4 framhåller motionärerna att regeringen bör ge kommunerna i uppdrag att utveckla förebyggande insatser i förskolor, skolor och fritidsverksamheter för ett aktivt normkritiskt arbete mot våld.

I partimotion 2023/24:2482 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 38 anför motionärerna att konfessionella inslag i skolan enbart ska få tillåtas innan och efter skoldagen och ska vara avskilda från undervisningen i rum och tid. Då skulle barnens valfrihet stärkas och tillsynen bli enklare för Skolinspektionen, enligt motionärerna.

I partimotion 2023/24:2669 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkande 104 vill motionärerna ta krafttag mot hatbrotten på flera plan, bl.a. genom att förbättra det förebyggande arbetet i skolan. Motionärerna framför att varje hatbrott är en kränkning av en människas rättigheter och ett uttryck för synen att alla människor inte är lika mycket värda.

I kommittémotion 2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 18 begärs att skolans demokratiuppdrag ska förtydligas. Motionärerna framhåller

att det finns oklarheter i synen på hur skolans demokrati ska tolkas och omsättas i praktiken och att det på sikt kan innebära att alla barn och unga inte ges samma möjlighet att utbildas till medvetna och kompetenta samhällsmedborgare.

Politiska partier i skolan

I motion 2023/24:1671 av Alexandra Völker och Azadeh Rojhan (båda S) yrkande 2 framför motionärerna att skollagen bör ses över för att öka möjligheten för politiska ungdomsförbund att besöka skolor.

I motion 2023/24:1717 av Camilla Brunsberg (M) framför motionären betydelsen av att politiska ungdomsförbund ges möjlighet att informera på skolor.

Skolans arbete med hedersrelaterade frågor

I kommittémotion 2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 52 framhåller motionärerna att man måste stärka skolans arbete med att motverka hedersrelaterat förtryck och att barn gifts bort.

Enligt motion 2023/24:1396 av Ann-Sofie Alm (M) yrkande 12 bör det klargöras hur vite kan utdelas till vårdnadshavare vars barn förhindras sin skolgång på grund av hederskultur.

Bakgrund och gällande rätt

Gällande rätt

Syftet med utbildningen inom skolväsendet

I 1 kap. 4 § skollagen (2010:800) anges att syftet med utbildningen inom skolväsendet är att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska också förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på.

Utformningen av utbildningen

1 kap. 5 § skollagen innehåller vissa grundläggande bestämmelser om hur utbildningen ska utformas för att de övergripande målen ska nås. I paragrafen sägs att utbildningen ska utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna, som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor. Enligt paragrafens andra stycke ska var och en som verkar inom utbildningen främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling. Utbildningen ska enligt tredje stycket vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

Lika tillgång till utbildning

I 1 kap. 8 § skollagen anges att alla, oberoende av geografisk hemvist och sociala och ekonomiska förhållanden, ska ha lika tillgång till utbildning i skolväsendet om inte annat följer av särskilda bestämmelser i skollagen. I andra stycket hänvisas till gällande bestämmelser i diskrimineringslagen (2008:567) om att motverka diskriminering och främja lika rättigheter och möjligheter inom utbildningsområdet.

I 1 kap. 1 § diskrimineringslagen sägs att lagen har till ändamål att motverka diskriminering och på andra sätt främja lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

Enligt 2 kap. 5 § diskrimineringslagen får den som bedriver verksamhet som avses i skollagen eller annan utbildningsverksamhet (utbildningsanordnare) inte diskriminera något barn eller någon elev, student eller studerande som deltar i eller söker till verksamheten. Anställda och uppdragstagare i verksamheten ska likställas med utbildningsanordnaren när de handlar inom ramen för anställningen eller uppdraget.

Vidare anges i 3 kap. diskrimineringslagen bl.a. att en utbildningsanordnare inom ramen för sin verksamhet ska arbeta med aktiva åtgärder, dvs. ett förebyggande och främjande arbete för att inom verksamheten motverka diskriminering och på annat sätt verka för lika rättigheter och möjligheter. För en utbildningsanordnare ska arbetet med aktiva åtgärder bl.a. omfatta undervisningsformer och organisering av utbildningen samt studiemiljö.

Enligt 3 kap. 18 § diskrimineringslagen ska utbildningsanordnaren ha riktlinjer och rutiner för verksamheten i syfte att förhindra trakasserier och sexuella trakasserier som ska följas upp och utvärderas.

Politisk information i skolan

I skollagen finns det bestämmelser om politisk information i skolan som i första hand syftar till att ge skolan tydliga handlingsregler om en skola väljer att, som ett led i sitt arbete med demokratiuppdraget, bjuda in politiska partier. Utgångspunkten för bestämmelserna är således att en sådan inbjudan sker som en del i utbildningen (prop. 2017/18:17, bet. 2017/18:UbU6, rskr. 2017/18:42).

Enligt 1 kap. 5 a § skollagen är det rektorn som beslutar om politiska partier ska bjudas in för att medverka i utbildningen. Om politiska partier bjuds in får antalet begränsas till samtliga de partier som är representerade i antingen riksdagen, den valda församlingen i en eller flera kommuner eller i Europaparlamentet. I paragrafen sägs vidare att rektorn även får bjuda in politiska partier utifrån ett annat urval än som anges i första stycket, om urvalet sker på en annan objektiv grund. Om ett begränsat antal politiska partier har bjudits in till en skola enligt första eller andra stycket behöver inte andra politiska partier som har anmält intresse för att medverka i utbildningen ges en sådan möjlighet. Rektorn får dock besluta att eleverna som ett led i

utbildningen ska ges möjlighet att på lämpligt sätt ta del av information också från dessa andra politiska partier.

Skolverket har publicerat information om vad som gäller för politisk information i skolan (skolverket.se).

Konfessionella inslag i skolväsendet

Sedan den 2 januari 2023 gäller ändrade bestämmelser i skollagen som syftar till att öka kontrollen av konfessionella inslag i skolväsendet. Ändringarna innebär bl.a. att en informationsskyldighet infördes för huvudmän till vårdnadshavare och elever om konfessionella inslag och att konfessionella inslag som huvudregel ska vara skilda från övriga aktiviteter inom utbildningen, i syfte att eleverna ska ha reella möjligheter att välja om de vill delta i sådana inslag eller inte (prop. 2021/22:157, bet. 2021/22:UbU29, rskr. 2021/22:397).

I 1 kap. 3 § åttonde strecksatsen skollagen definieras konfessionell inriktning. Enligt definitionen avses en inriktning på verksamhet som innebär att det där förekommer konfessionella inslag.

Termen konfessionella inslag definieras i nionde strecksatsen. Sådana inslag definieras som ”bekännande eller förkunnande inslag som tillhör en viss religion och som initieras och genomförs av huvudmannen eller på dennes uppdrag”.

Enligt 1 kap. 6 § skollagen ska utbildningen vid en skolenhet eller förskolenhet med offentlig huvudman vara icke-konfessionell.

I 1 kap. 7 § skollagen anges att undervisningen vid fristående skolor, fristående förskolor och fristående fritidshem ska vara icke-konfessionell.

Begreppet undervisning definieras enligt 1 kap. 3 § skollagen som processer som på lektioner eller vid andra lärtillfällen leds av lärare eller förskollärare mot mål som anges i förordningar och andra författningar som ansluter till skollagen och som syftar till utveckling och lärande genom att barn eller elever inhämtar och utvecklar kunskaper och värden.

Begreppet utbildning definieras som verksamhet som bedrivs av en huvudman enligt skollagen inom vilken barn eller elever deltar i undervisning och andra aktiviteter.

I 1 kap. 7 a § skollagen innehåller en reglering av förutsättningarna för att fristående förskolor, fristående skolor och fristående fritidshem ska få ha en konfessionell inriktning. Av paragrafen framgår att fristående förskolor, fristående skolor och fristående fritidshem får ha en konfessionell inriktning i de fall där huvudmannen för utbildningen har fått ett godkännande för en sådan inriktning. Den konfessionella inriktningen får dock bara omfatta andra aktiviteter i utbildningen än undervisning. I 1 kap. 7 b och 7 c §§ finns det ytterligare begränsningar.

I 1 kap. 7 b § skollagen sägs att i en utbildning med konfessionell inriktning får undantag från det som anges i 5 § tredje stycket om att utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet enbart göras för konfessionella inslag. Deltagandet i konfessionella inslag ska alltid vara

frivilligt. Huvudmannen ska försäkra sig om att vårdnadshavare och barn eller elever är införstådda med detta. Ett konfessionellt inslag ska avgränsas från andra aktiviteter i utbildningen. Om det i undantagsfall inte är möjligt att avgränsa ett konfessionellt inslag från en annan aktivitet i utbildningen utan att syftet med aktiviteten går förlorat, får det konfessionella inslaget ingå i aktiviteten. Om ett barn eller en elev inte vill delta i en aktivitet där ett konfessionellt inslag ingår ska barnet eller eleven erbjudas att ta del i en likvärdig aktivitet som inte innehåller sådana inslag.

Av 1 kap. 7 c § skollagen framgår att vid fristående förskolor med konfessionell inriktning får konfessionella inslag endast förekomma i begränsad omfattning och vid sådana tillfällen som huvudmannen skriftligen har informerat barnens vårdnadshavare om. Vid fristående skolor och fristående fritidshem med konfessionell inriktning får konfessionella inslag endast förekomma vid sådana tillfällen som huvudmannen skriftligen har informerat om. Sådan information ska lämnas till barnets vårdnadshavare och i mellanstadiet och högstadiet även till eleven. I gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan ska informationen lämnas till eleven och elevens vårdnadshavare.

Av 1 kap. 7 d § skollagen framgår att information enligt 7 c § ska innehålla uppgifter om

1. vilka konfessionella inslag som kan förekomma och när de kan förekomma
2. vilken likvärdig aktivitet utan konfessionella inslag som erbjuds som ett alternativ till en aktivitet där sådana inslag ingår enligt 7 b § tredje stycket
3. en påminnelse om att deltagande i konfessionella inslag är frivilligt enligt 7 b § andra stycket.

Läroplaner

Enligt 1 kap. 11 § skollagen ska det för varje skolform och för fritidshemmet gälla en läroplan som utgår från bestämmelserna i skollagen. Läroplanen ska ange utbildningens värdegrund och uppdrag. Den ska också ange mål och riktlinjer för utbildningen. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om läroplaner.

Av läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 22) framgår att undervisningen ska bedrivas i demokratiska arbetsformer och förbereda eleverna för att aktivt delta i samhällslivet. Vidare anges att skolans uppdrag är att främja lärande där individen stimuleras att inhämta och utveckla kunskaper och värden. Skolan ska i samarbete med hemmen främja elevers allsidiga personliga utveckling till aktiva, kreativa, kompetenta och ansvarskännande individer och medborgare. Skolan ska präglas av omsorg om individen, omtanke och generositet. Utbildning och fostran är i djupare mening en fråga om att överföra och utveckla ett kulturarv – värden, traditioner, språk och kunskaper – från en generation till nästa.

Vidare sägs att skolan aktivt och medvetet ska påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem

komma till uttryck i praktisk vardaglig handling i olika sammanhang. Skolans mål är att varje elev ska kunna göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden grundade på kunskaper om mänskliga rättigheter och grundläggande demokratiska värderingar samt personliga erfarenheter, respektera andra människors egenvärde och deras kroppsliga och personliga integritet, ta avstånd från att människor utsätts för våld, förtryck, diskriminering och kränkande behandling, medverka till att hjälpa andra människor, leva sig in i och förstå andra människors situation och utveckla en vilja att handla också med deras bästa för ögonen samt visa respekt för och omsorg om så väl närmiljön som miljön i ett vidare perspektiv.

Ändringar i läroplanerna

Sedan hösten 2022 gäller reviderade läroplaner för de obligatoriska skolformerna och fritidshemmet samt i gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan, bl.a. har kunskapsområdet sex och samlevnad stärkts och bytt namn till sexualitet, samtycke och relationer, och det har tillkommit formuleringar om skolans ansvar för att förebygga och motverka olika former av intolerans, våld och förtryck.

Av läroplanerna framgår att kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer bl.a. ska stärka förmågan att göra medvetna och självständiga val, bidra till förståelse för egna och andras rättigheter och förmedla betydelsen av samtycke, omfatta kunskaper om maktstrukturer kopplade till kön och hedersrelaterat våld och förtryck. Rektorn har fått ett tydligare ansvar för att kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer samt kunskaper om hedersrelaterat våld och förtryck behandlas återkommande i utbildningen.

Enligt formuleringarna om jämställdhet i läroplanerna ska skolan bl.a. främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet, synliggöra och motverka könsmonster som begränsar elevernas lärande samt val och utveckling. Rektorn ansvarar för att utbildningen och undervisningen präglas av ett jämställdhetsperspektiv och organiseras så att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet.

Pågående arbete

Skolinspektionens uppdrag när det gäller skolor med konfessionell inriktning m.m.

Skolinspektionen har i uppdrag att årligen redovisa till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) erfarenheter och slutsatser från myndighetens granskning av fristående skolor med konfessionell inriktning och andra skolor där det förekommer konfessionella inslag i utbildningen (U2021/04942).

Sedan 2023 har Skolinspektionen också i uppdrag att förstärka sin tillsyn och annan granskning av skolor med konfessionell inriktning och andra skolor där Skolinspektionen bedömer att det finns en riskbild när det gäller extremism och islamism eller när det gäller att elever annars utsätts för påverkan som syftar till att motarbeta grundläggande fri- och rättigheter eller det

demokratiska styrelseskicket samt att redovisa erfarenheter och slutsatser från denna tillsyn och granskning. Skolinspektionen ska sträva efter att tillsynen i hög grad utövas genom oanmälda besök. Redovisningen ska även innehålla erfarenheter och slutsatser från myndighetens granskning över hur kommuner uppfyller sitt tillsynsansvar över enskilda förskolor och annan pedagogisk verksamhet. Uppdraget ska redovisas årligen, senast den 3 oktober, till Regeringskansliet, Utbildningsdepartementet (Skolinspektionens regleringsbrev 2023 [beslut 2022-12-22] och 2024 [beslut 2023-12-20]).

Skolinspektionens uppdrag med anledning av de reviderade läroplanerna

Skolinspektionen fick i juli 2023 i uppdrag att mot bakgrund av de reviderade läroplanerna granska skolornas arbete när det gäller det nya kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer, inklusive arbetet med att bl.a. förebygga och bemöta intolerans, förtryck och våld, t.ex. rasism, sexism, homo- och transfobi samt hedersrelaterat våld och förtryck. Resultatet av granskningen ska redovisas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet med kopia till Arbetsmarknadsdepartementet) senast den 1 april 2025 (ändring av regleringsbrev för 2023 för Skolinspektionen, beslut 2023-06-29).

Skolverkets uppdrag för att motverka mäns våld mot kvinnor, inklusive våld i ungas relationer och hedersrelaterat våld och förtryck

Skolverket fick 2021 i uppdrag att stärka det systematiska arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck inom skolväsendet, inklusive förskolan (Skolverkets regleringsbrev 2021, beslut 2020-12-17). Under 2022 tog Skolverket fram stödmaterial och aktiviteter för att stödja skolors systematiska arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck. Dessa har Skolverket följt upp under 2023. Skolverket framför att myndigheten avser att under kommande år arbeta för att möta upp de behov som framkommit genom uppföljningarna. Vidare framför Skolverket att de också kommer att undersöka hur Skolverkets stödmaterial och kompetensutveckling tydligare kan paketeras och riktas till dem som behöver det mest samt se över hur det systematiska arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck kan samordnas med andra uppdrag (Skolverkets redovisning av regeringsuppdrag, 2023-11-21). Uppdraget ska slutredovisas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet med kopia till Arbetsmarknadsdepartementet) senast den 2 december 2025.

Skolverket har också i uppdrag att kartlägga och analysera förskolors, skolors och huvudmäns arbete med att förebygga, upptäcka och åtgärda mäns våld mot kvinnor, inklusive våld i ungas relationer och hedersrelaterat våld och förtryck. Skolverket ska även utveckla, genomföra och följa upp insatser inom området. I uppdraget ingår även att föreslå en struktur för samordning av arbetet med att förebygga, upptäcka och åtgärda mäns våld mot kvinnor, inklusive våld i ungas relationer och hedersrelaterat våld och förtryck. I arbetet med uppdraget ska Skolverket inhämta kunskaper och erfarenheter från Jämställdhetsmyndigheten, Brottsförebyggande rådet, länsstyrelserna samt övriga relevanta myndigheter och organisationer. Uppdraget ska delredovisas

till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet med kopia till Arbetsmarknadsdepartementet) senast den 1 december 2025 och slutredovisas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet med kopia till Arbetsmarknadsdepartementet) senast den 1 december 2026 (Skolverkets regleringsbrev 2024, beslut 2023-12-20).

Skolverkets uppdrag om demokratistärkande insatser för att motverka antisemitism och andra former av rasism

Skolverket fick 2022 i uppdrag att tillsammans med Forum för levande historia utveckla ett verktyg för systematiskt arbete med demokratistärkande insatser i skolväsendet, folkbildningen och inom andra delar av utbildningen för vuxna, i syfte att motverka antisemitism och andra former av rasism (Skolverkets regleringsbrev 2022, beslut 2021-12-16).

Verktyget benämns Demokratistegen och är en modell i sju steg för hur skolorna kan arbeta systematiskt med frågor om demokrati och mänskliga rättigheter utifrån verksamhetens behov. Demokratistegen nås via Skolverkets utbildningsplattform. Skolverket och Forum för levande historia erbjuder stöd i arbetet med verktyget (Skolverkets webbplats).

Under 2024 och 2025 ska Skolverket tillsammans med Forum för levande historia vidareutveckla och följa upp demokrativerktyget (Skolverkets regleringsbrev 2024, beslut 2023-12-20). Verktyget ska anpassas så att det kan användas i förskola, förskoleklass, anpassad grundskola och anpassad gymnasieskola. Myndigheterna ska erbjuda målgrupperna processtöd i arbetet med verktyget och arbeta utåtriktat för att nå fler förskolor och skolor, i synnerhet sådana förskolor och skolor som särskilt är i behov av arbete med verktyget. Uppdraget ska delredovisas gemensamt till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet och Kulturdepartementet) senast den 16 oktober 2024 och slutredovisas gemensamt till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet och Kulturdepartementet) senast den 15 januari 2026. I redovisningarna ska det ingå uppgifter om i vilken utsträckning och utifrån vilka utmaningar som förskolor och skolor har tagit del av det stöd som erbjuds inom ramen för uppdraget.

Utskottets ställningstagande

Skolan har ett viktigt demokratiskt uppdrag som regleras i skollagen och i läroplaner, kursplaner och ämnesplaner. Skollagen tydliggör bl.a. att utbildningen ska utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna, som människolivets ocränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor. Vidare ska utbildningen vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. I läroplanerna finns närmare beskrivningar av utbildningens värdegrund.

I fråga om skolans demokratiuppdrag anser utskottet att formuleringarna i skollagen och läroplanerna är tydliga, exempelvis att undervisningen ska bedrivas i demokratiska arbetsformer och förbereda eleverna för att aktivt

delta i samhällslivet. Utskottet konstaterar också att Skolverket tillsammans med Forum för levande historia inom ramen för sitt regeringsuppdrag om demokratistärkande insatser för att motverka antisemitism och andra former av rasism har utvecklat en modell för hur skolorna kan arbeta systematiskt med frågor om demokrati och mänskliga rättigheter. Myndigheterna erbjuder också skolorna processtöd i arbetet.

När det gäller yrkanden om politiska partier i skolan vill utskottet hänvisa till gällande bestämmelser om politisk information i skolan som bl.a. syftar till att ge skolan tydliga handlingsregler när den, som ett led i sitt arbete med demokratiuppdraget, väljer att bjuda in politiska partier. Utskottet anser att bestämmelserna är väl avvägda.

I fråga om de yrkanden som handlar om hedersrelaterade frågor, hot och våld vill utskottet uppmärksamma de reviderade läroplanerna som gäller sedan 2022. Ändringarna påverkar både undervisningen och hela skolans värdegrundsarbete, bl.a. har det tillkommit formuleringar om skolans ansvar för att förebygga och motverka alla former av intolerans, våld och förtryck. Utskottet vill också lyfta fram det arbete och de insatser som Skolverket genomför inom ramen för uppdraget om att stärka det systematiska arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck samt att kartlägga skolornas arbete med att motverka mäns våld mot kvinnor, inklusive våld i ungas relationer och hedersrelaterat våld och förtryck. Utskottet noterar också att Skolinspektionen har i uppdrag att mot bakgrund av de reviderade läroplanerna granska skolornas arbete när det gäller det nya kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer, inklusive arbetet med att bl.a. förebygga och bemöta intolerans, förtryck och våld, t.ex. rasism, sexism, homo- och transfobi samt hedersrelaterat våld och förtryck.

När det sedan gäller yrkanden om konfessionella inslag i skolan hänvisar utskottet till de ändrade bestämmelserna i 1 kap. skollagen som gäller sedan januari 2023 och som syftar till att öka kontrollen av konfessionella inslag i skolväsendet. Ändringarna innebär bl.a. att en informationsskyldighet infördes för huvudmän till vårdnadshavare och elever om konfessionella inslag och att konfessionella inslag som huvudregel ska vara skilda från övriga aktiviteter inom utbildningen. Syftet är att eleverna ska ha reella möjligheter att välja om de vill delta i sådana inslag eller inte. Utskottet anser att bestämmelserna är väl avvägda. Utskottet vill också lyfta fram att Skolinspektionen sedan 2023 har i uppdrag att förstärka sin tillsyn och annan granskning av skolor med konfessionell inriktning och andra skolor där Skolinspektionen bedömer att det finns en riskbild när det gäller extremism och islamism eller när det gäller att elever annars utsätts för påverkan som syftar till att motarbeta grundläggande fri- och rättigheter eller det demokratiska styrelseskicket.

Mot ovanstående bakgrund och med hänvisning till gällande bestämmelser och pågående arbete avstyrker utskottet motionerna 2023/24:67 (V) yrkande 4, 2023/24:73 (SD) yrkandena 1 och 2, 2023/24:1008 (S), 2023/24:1164 (SD), 2023/24:1396 (M) yrkande 12, 2023/24:1671 (S) yrkande 2, 2023/24:1717 (M), 2023/24:2451 (MP) yrkande 18, 2023/24:2482

(C) yrkande 38, 2023/24:2669 (MP) yrkande 104 och 2023/24:2687 (S) yrkande 52.

Trygghet och studiero i skolan

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om trygghet och studiero i skolan och om en mobilfri skola.

Jämför reservation 7 (S, V, MP), 8 (C), 9 (S, V, MP) och 10 (SD).

Motionerna

Trygghet och studiero i skolan

I kommittémotion 2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 21 vill motionärerna säkerställa och värna elevernas inflytande i svensk skola. Enligt motionärerna riskerar ett frångående av elevernas inflytande och medbestämmande över ordningsreglerna att man minskar elevernas delaktighet och ordningsreglernas legitimitet och efterlevnad.

I motion 2023/24:1036 av Anna Wallentheim (S) yrkande 1 anför motionären att en nollvision mot mobbning och kränkningar mot barn och unga bör inrättas.

I motion 2023/24:2227 av Johanna Rantsi och Sten Bergheden (båda M) yrkande 4 vill motionärerna att man ser över införandet av jourkolor med specialkompetens att ta emot elever som blir avstängda från ordinarie skola.

I kommittémotion 2023/24:2489 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 3 anför motionärerna att skolor som har återkommande problem med trygghet och studiero behöver följas upp än mer och nyttja de sanktionsmöjligheter som finns. Skolmyndigheterna ska tidigt agera för att stötta rektorer och lärare på dessa skolor.

I yrkande 6 vill motionärerna stärka offrens rättigheter vid våld i skolan och se över hur skollagen kan ge ett tydligare mandat till rektorer att flytta förövare. Det är enligt motionärerna viktigt att skolan inte ser mellan fingrarna när brott sker i skolmiljön.

I motion 2023/24:2409 av Elin Nilsson (L) anser motionären att skollagen bör ändras för att möjliggöra för skolhuvudmän att samverka vid omplacering av elever. Motionären framför att det i dagsläget inte är möjligt att placera en elev i en skola hos en annan huvudman.

Kommission för att utreda mobbning

I motion 2023/24:1036 av Anna Wallentheim (S) yrkande 2 anför motionären att en kommission bör tillsättas för att utreda varför mobbningen ökar i Sverige och för att föreslå skarpa åtgärder mot mobbning. Kommissionen ska enligt motionären involvera barn och unga, civilsamhället, myndigheter och skolan för att få en bred förståelse i frågan.

Mobilfri skola

I kommittémotion 2023/24:370 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 5 anför motionärerna att regeringen bör överväga att införa en mobilfri skola upp till årskurs 9. Motionärerna framhåller att skolan ska erbjuda en optimal miljö för inläring samt fysiskt och psykiskt välmående, och ett nationellt mobilförbud där mobilerna lämnas in på rektorsexpeditionen vid ankomst skulle gynna eleverna.

Bakgrund och gällande rätt

Gällande rätt

Trygghet och studiero

I 5 kap. skollagen (2010:800) finns det bestämmelser om trygghet och studiero som bl.a. handlar om skolans arbetsmiljö (3–4 e §§), ordningsregler (5 §), disciplinära och andra särskilda åtgärder (6–23 §§) och dokumentation (24 §).

Av 5 kap. 3 § skollagen framgår att alla elever ska tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet och undervisningen av studiero. Med studiero avses att det finns goda förutsättningar för eleverna att koncentrera sig på undervisningen. Huvudmannen ska enligt andra stycket i bestämmelsen säkerställa att det på skolenheten bedrivs ett förebyggande arbete som syftar till att skapa trygghet och studiero. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får enligt tredje stycket meddela föreskrifter om det förebyggande arbetet.

Disciplinära och andra särskilda åtgärder

Den 1 augusti 2022 infördes flera ändringar i skollagen inom området trygghet och studiero (prop. 2021/22:160, bet. 2021/22:UbU28, rskr. 2021/22:364). Ändringarna innebär bl.a. att all skolpersonal har befogenhet att ingripa fysiskt för att avvärja våld, kränkningar eller andra ordningsstörningar (5 kap. 6 §). Vissa ändringar har även gjorts i regelverket för disciplinära åtgärder som tillfällig omplacering och avstängning.

I 5 kap. 7–23 §§ finns bestämmelser om under vilka förutsättningar det får beslutas om utvisning ur undervisningslokalen, kvarsittning, tillfällig omplacering, tillfällig placering utanför den egna skolenheten, avstängning och omhändertagande av föremål.

Av 5 kap. 13 § skollagen framgår att rektorn får besluta om att tillfälligt placera en elev utanför den egna skolenheten om en tillfällig omplacering inom skolenheten enligt 5 kap. 12 § inte är möjlig eller inte tillräckligt ingripande för att andra elever på skolan ska få trygghet och studiero.

Vid en tillfällig placering utanför den egna skolenheten får eleven placeras vid en annan skolenhet eller på en annan plats inom huvudmannens organisation. Med annan plats inom huvudmannens organisation avses en lokal som huvudmannen förfogar över.

Av 5 kap. 14 § skollagen framgår att rektorn har möjlighet att i grundskolan, specialskolan och sameskolan helt eller delvis stänga av en elev under vissa förutsättningar. Rektorn får stänga av en elev om eleven agerar på ett sådant sätt att andra elevers eller personals säkerhet bedöms vara hotad. Rektorn får även besluta att stänga av en elev helt eller delvis om åtgärder enligt 13 § inte är tillräckligt ingripande eller inte är möjliga att genomföra eller det finns särskilda skäl med hänsyn till elevens beteende, och det är nödvändigt med hänsyn till övriga elevers trygghet och studiero.

Vidare finns det bestämmelser i 10 kap. 30 och 31 §§ och 11 kap. 29 och 30 §§ om placering utan tidsbegränsning av en elev vid en annan skolenhet än den som elevens vårdnadshavare har önskat, om det är nödvändigt med hänsyn till övriga elevers trygghet och studiero. Bestämmelserna gäller grundskolan och den anpassade grundskolan.

Ordningsregler

Av 5 kap. 5 § skollagen framgår att det ska finnas ordningsregler för varje skolenhet. Ordningsreglerna ska utarbetas, följas upp och, vid behov, omarbetas under medverkan av eleverna. Rektorn beslutar om ordningsreglerna. Bestämmelserna trädde i kraft den 1 augusti 2022.

Användning av mobiltelefoner

Sedan den 1 augusti 2022 gäller även bestämmelser i skollagen om att mobiltelefoner i regel endast får användas vid undervisning efter lärarens instruktion. Samtidigt ökade möjligheten att omhänderta telefoner (prop. 2021/22:160, bet. 2021/22:UbU28, rskr. 2021/22:364).

Av 5 kap. 4 a § framgår att endast sådan användning av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning får förekomma i undervisningen som sker enligt lärarens instruktioner i syfte att främja elevernas utveckling och lärande eller som utgör extra anpassning eller särskilt stöd enligt 3 kap. skollagen. Av 4 b § framgår att rektorn eller lärare får omhänderta mobiltelefoner eller annan elektronisk kommunikationsutrustning för att förebygga störningar i undervisningen. Av 4 d § framgår även att en rektor i förskoleklassen, grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan, sameskolan och fritidshemmet får besluta att mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning ska samlas in vid varje skoldags början. I sådana fall ska föremålet återlämnas senast vid varje skoldags slut.

Pågående arbete

Skolverkets uppdrag om trygghet och studiero

I regleringsbrevet för 2022 (beslut 2022-03-17) angavs att Skolverket ska stärka arbetet med trygghet och studiero inom skolväsendet genom stöd för olika personalgrupper i skolan. Inom ramen för uppdraget har Skolverket tagit fram två juridiska vägledningar om personalens befogenheter att ingripa fysiskt samt om disciplinära och andra särskilda åtgärder enligt 5 kap. skollagen. Till de juridiska vägledningarna har också ett diskussionsunderlag

publicerats som är riktat till skolans personal (Skolverkets redovisning av regeringsuppdrag om trygghet och studiero, dnr 2023:2652).

Vidare har Skolverket tagit fram en digital kompetensutveckling för elevassistenter och motsvarande funktioner inom skolan som syftar till att ge stöd och inspiration när det gäller hur den här personalgruppen särskilt kan bidra till trygghet och studiero. I materialet finns information om skolans uppdrag, betydelsen av samarbete med övrig personal, elevers olika behov av stöd och vad som är viktigt i arbetet med att förebygga och åtgärda konflikter.

Inom ramen för arbetet med regeringsuppdraget Trygghet och studiero har Skolverket även utarbetat ett informationsmaterial för skolors kommunikation och samarbete med vårdnadshavare. Syftet är att stärka skolors kommunikation med vårdnadshavare och att främja ett gott samarbete mellan hem och skola. Informationsmaterialet har sin grund i Nationell plan för trygghet och studiero och bidrar till skolors arbete med trygghet och studiero.

Skolverket har vidareutvecklat innehållet i flera befintliga webbstöd som är kopplade till skolans arbete med trygghet och studiero. Skolverket framför att de under 2024 kommer att följa användningen av de stödjande aktiviteterna för att identifiera eventuella utvecklingsbehov (Skolverkets redovisning av regeringsuppdrag om trygghet och studiero, dnr 2023:2652).

Skolverkets uppdrag om stöd vid inrättande av akutskolor

I regleringsbrevet för 2023 (beslut 2023-04-05) angavs att Skolverket ska ta fram stöd till huvudmän för grundskola vid inrättande av akutskolor enligt förordningen (2023:117) om statsbidrag för personalkostnader för akutskolor, speciallärare och elevhälsan. Med akutskola avses enligt 2 § förordningen en organisatorisk lösning som är knuten till en skolenhet för att elever som avses i 5 kap. 13 § skollagen tillfälligt ska få utbildning utanför den egna skolenheten.

Inom ramen för uppdraget har Skolverket tagit fram webbstöd för att starta och bedriva akutskolor. Stödet riktar sig till huvudmän som har beslutat sig för att starta akutskola och huvudmän som redan har startat akutskola. Stödet syftar till att utveckla och fördjupa kunskapen och förståelsen för vad som är centralt att skapa förutsättningar för, både inför och under uppbyggandet av akutskola samt i det systematiska långsiktiga arbetet med trygghet och studiero. Skolverket framför att de under 2024 kommer att följa användningen av det aktuella stödet för att identifiera eventuella utvecklingsbehov (Skolverkets redovisning av regeringsuppdrag om stöd vid inrättande av akutskolor, dnr 2023:2683.).

Skolinspektionens uppdrag att vidga sin kvalitetsgranskning

Av Skolinspektionens instruktion framgår att myndigheten bl.a. har i uppgift att genom granskning av huvudmän och verksamheter verka för att alla barn och elever får tillgång till en likvärdig utbildning och annan verksamhet av god kvalitet i en trygg miljö (1 § förordningen [2011:556] med instruktion för Statens skolinspektion).

Skolinspektionen fick i regleringsbrevet för 2024 (beslut 2023-12-20) i uppdrag att vidga sin kvalitetsgranskning så att skolverksamheter som myndigheten bedömer har störst behov av tillsyn också ska omfattas av kvalitetsgranskning där Skolinspektionen bedömer att det är ändamålsenligt. Skolinspektionen ska redovisa sina erfarenheter och slutsatser av granskningen till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 4 oktober 2024.

Utredningen om varaktigt förbättrad trygghet och studiero i skolan

Regeringen beslutade i november 2023 om kommittédirektivet Varaktigt förbättrad trygghet och studiero i skolan (dir. 2023:154). En särskild utredare ska utreda och föreslå åtgärder för ett stärkt ledarskap och ett effektivare arbete med trygghet och studiero i skolan. Syftet är att åstadkomma en varaktigt förbättrad trygghet och studiero genom flera samverkande åtgärder.

Utredaren ska bl.a.

- lämna förslag där det tydligare än i dag framgår att det är rektorn som ansvarar för och fattar beslut om ordningsregler även om eleverna ska få medverka genom att lämna synpunkter och förslag
- kartlägga hur det ser ut i de nordiska länderna när det gäller förekomst av och åtgärder mot trakasserier och kränkande behandling, inklusive mobbning, i motsvarigheterna till de svenska obligatoriska skolformerna, gymnasieskolan och den anpassade gymnasieskolan
- föreslå åtgärder som säkerställer att nolltolerans råder mot alla former av trakasserier och kränkande behandling, inklusive mobbning, i ovan nämnda skolformer
- föreslå åtgärder för att skolors arbete mot mobbning, trakasserier och kränkande behandling, inklusive det förebyggande arbetet, på ett mer systematiskt sätt ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet
- analysera och föreslå hur tillfälliga omplaceringar inom eller utanför den egna skolenheten och avstängningar vid behov kan möjliggöras i fler fall och för längre tid
- analysera och föreslå hur det kan införas en skyldighet för rektorn att som en disciplinär åtgärd flytta elever när det är nödvändigt med hänsyn till andra elevers trygghet och studiero
- föreslå hur kommunernas möjlighet att permanent flytta en elev till en annan skolenhet med hänsyn till övriga elevers trygghet och studiero kan underlättas och analysera om motsvarande möjlighet kan och bör införas för enskilda huvudmän
- analysera förutsättningarna för huvudmän att inrätta akutskolor inom grundskolan på fler platser i landet och lämna förslag som underlättar organiserandet av akutskolor när sådana lösningar behövs, exempelvis genom samverkan
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Uppdraget ska redovisas senast den 20 december 2024.

Utskottets ställningstagande

En skolmiljö som präglas av trygghet och studiero är enligt utskottet en av de viktigaste förutsättningarna för att barn och ungdomar ska kunna inhämta och utveckla kunskaper och värden.

När det gäller yrkanden om att på olika sätt förbättra tryggheten och studieron i skolan vill utskottet hänvisa till de ändringar i 5 kap. skollagen, som trädde i kraft i augusti 2022, som bl.a. innebär att all personal ska få göra det som är befogat för att öka studieron, t.ex. att ingripa fysiskt för att avvärja våld, kränkningar eller andra ordningsstörningar. Bestämmelserna gör det också enklare för rektorn att besluta om avstängning och tillfällig placering inom och utanför skolan. Utskottet vill också uppmärksamma Skolverkets uppdrag att stärka arbetet med trygghet och studiero inom skolväsendet genom att ge stöd för olika personalgrupper. Skolverket har bl.a. tagit fram juridiska vägledningar om personalens befogenheter att ingripa fysiskt och om disciplinära och andra särskilda åtgärder. Skolverket har också tagit fram stöd till huvudmän inom grundskolan vid inrättandet av akutsolor.

Vad gäller yrkandet om skolor som har återkommande problem med trygghet och studiero noterar utskottet att Skolinspektionen har i uppdrag att vidga sin kvalitetsgranskning så att skolverksamheter som myndigheten bedömer har störst behov av tillsyn också ska omfattas av kvalitetsgranskning.

I fråga om att skapa en mobilfri skola hänvisar utskottet till bestämmelserna i 5 kap. skollagen, som gäller sedan augusti 2022, om att mobiltelefoner i regel endast får användas vid undervisning efter lärarens instruktion. Samtidigt ökade möjligheten att omhänderta telefoner. En rektor i de obligatoriska skolformerna får t.ex. besluta om att mobiltelefoner ska samlas in vid varje skoldags början.

Trots de åtgärder som lyfts fram ovan anser utskottet att det behöver göras mer för att skapa trygghet och studiero i skolan. Utskottet ser därför positivt på att regeringen har tillsatt en särskild utredare som ska utreda och föreslå åtgärder för ett stärkt ledarskap och ett effektivare arbete med trygghet och studiero i skolan. Utskottet noterar att utredaren ska ta fram förslag till ett flertal av de frågor som yrkandena tar upp, bl.a. om att föreslå åtgärder som säkerställer att nolltolerans råder mot alla former av trakasserier och kränkande behandling, inklusive mobbning, samt föreslå åtgärder för att skolors arbete i dessa frågor på ett mer systematiskt sätt ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

När det sedan gäller yrkandet om ordningsregler i skolan och elevernas inflytande över dessa noterar utskottet att samma utredning också ska lämna förslag där det tydligare än i dag ska framgå att det är rektorn som beslutar och ansvarar för ordningsreglerna men att eleverna även i fortsättningen ska få medverka genom att lämna synpunkter och förslag. Utskottet vill inte föregripa utredningens förslag.

Därmed avstyrker utskottet motionerna 2023/24:370 (SD) yrkande 5, 2023/24:1036 (S) yrkandena 1 och 2, 2023/24:2227 (M) yrkande 4,

2023/24:2409 (L), 2023/24:2489 (C) yrkandena 3 och 6 och 2023/24:2687 (S) yrkande 21.

Särskilda ämnen och kunskapsområden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om vissa ämnen och kunskaper, lärande för hållbar utveckling och läsfrämjande satsningar.

Jämför reservation 11 (SD), 12 (C), 13 (MP), 14 (V, MP) och 15 (S, MP).

Motionerna

Vissa ämnen och kunskaper

I motion 2023/24:799 av Serkan Köse (S) framhåller motionären behovet av att stärka skolans arbete med konsument- och privatekonomi i syfte att erbjuda alla ungdomar en jämlik start i vuxenlivet.

I motion 2023/24:1332 av Denis Begic och Ingela Nylund Watz (båda S) yrkande 2 uppmanar motionärerna regeringen att inkludera folkmord och etniska rensningar i undervisningen för att främja en heltäckande förståelse för mänskliga rättigheter och global historia.

I kommittémotion 2023/24:367 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 6 anför motionärerna att regeringen borde överväga att avveckla svenska som andraspråk. Motionärerna framhåller att svenska som andraspråk är likställt med svenska meritmässigt men omgärdas trots det av flera oklarheter och brister. Det bästa sättet för elever att lära sig god svenska är i stället enligt motionärerna genom anpassad undervisning och höga förväntningar.

I kommittémotion 2023/24:378 av Staffan Eklöf m.fl. (SD) yrkande 4 framför motionärerna att hem- och konsumentkunskap i skolan har en viktig uppgift att lära eleverna matens värde och hur man gör för att minska matsvinnet. Det är därför viktigt enligt motionärerna att inte minska antalet skoltimmar för hem- och konsumentkunskap och att främja samarbeten om matsvinn mellan myndigheter med sådana uppdrag, t.ex. Jordbruksverket och Livsmedelsverket, och skolorna.

I kommittémotion 2023/24:425 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 3 lyfter motionärerna upp behovet av att värna de naturvetenskapliga ämnena i utbildningssystemet. Motionärerna framför att utbildning är en av de nyckelfaktorer som återkommande lyfts fram i samband med industrins fortlevnad och utveckling i Sverige.

I kommittémotion 2023/24:497 av Rashid Farivar m.fl. (SD) yrkande 13 framför motionärerna betydelsen av tidiga utbildningsinsatser i skolan om artificiell intelligens (AI) och cybersäkerhet. Undervisning i AI från tidig ålder ger eleverna en konkurrensfördel och förbereder för en framtid där teknologin

kommer att spela en allt större roll. Vidare framför motionärerna att kunskap om cybersäkerhet bl.a. hjälper elever att förstå farorna med internetanvändning och digitala plattformar.

I kommittémotion 2023/24:2069 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 11 föreslår motionärerna att man ska utreda möjligheten att stärka stödet till riktade kunskapsinsatser i grund- och gymnasieskolan som fokuserar på psykisk hälsa och ohälsa.

I yrkande 12 föreslår motionärerna att man också ska utreda möjligheten att integrera kunskap om psykisk hälsa och ohälsa i läroplanen.

I motion 2023/24:12 av Björn Tidland (SD) anser motionären att regeringen bör överväga att införa svenskt kulturarv och hembygds kunskap i läroplanen.

I motion 2023/24:916 av Beatrice Timgren (SD) yrkande 2 framför motionären behovet av att se över hur näringsundervisningen i skolor kan leda till bättre hälsa.

I motion 2023/24:2094 av Mattias Eriksson Falk och Roger Hedlund (båda SD) framhåller motionärerna att regeringen bör överväga möjligheten till obligatorisk och återkommande utbildning i varnings- och informations-systemet Viktigt meddelande till allmänheten (VMA-systemet) i grund- och gymnasieskolan.

I motion 2023/24:659 av Katarina Tolgfors och Marie Nicholson (båda M) vill motionärerna införa totalförsvarskunskap i skolan för att förbereda och öka medvetenheten hos eleverna om samhället och individens roll i kris eller krig.

I motion 2023/24:2262 av Sten Bergheden (M) önskar motionären att möjligheten att stärka och öka intresset hos skolelever att läsa och lära sig det tyska språket ses över.

I kommittémotion 2023/24:2489 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 4 anför motionärerna att arbetet i skolorna med sex- och relationsundervisning ska stärkas.

I motion 2023/24:273 av Cecilia Engström (KD) anser motionären att det behöver göras en översyn av ämnet hem- och konsumentkunskap för att möjliggöra att en tillräcklig del utgörs av utbildning om privatekonomi.

I motion 2023/24:1049 av Roland Utbult (KD) yrkande 1 framför motionären behovet av att ha porrkritiska samtal i sex- och samlevnadsundervisningen i skolorna.

I motion 2023/24:2419 av Roland Utbult (KD) anser motionären att samlevnad och relationer bör få större utrymme i skolans sex- och samlevnadsundervisning.

I kommittémotion 2023/24:2447 av Amanda Lind (MP) m.fl. yrkande 11 anför motionärerna att estetiska kunskaper och upplevelser ska ges större plats i alla delar av utbildningskedjan. Enligt motionärerna är konst och kultur vägar för att förstå världen och för att kunna arbeta kreativt och nyskapande. Motionärerna framför också att undervisning i estetiska ämnen kan bidra till att eleverna mår bättre och minska stressen samt att eleverna får en mer positiv inställning till skola och lärande.

I kommittémotion 2023/24:2451 av Camilla Hansén (MP) yrkande 21 framförs ett liknande yrkande om kulturens och kreativitetens utbildningskedja.

Lärande för hållbar utveckling

I kommittémotion 2023/24:2451 av Camilla Hansén (MP) yrkande 23 anser motionärerna att lärande för hållbar utveckling ska genomsyra all utbildning. Enligt motionärerna ska det framgå tydligare i skolväsendets uppdrag att utbildningen ska ha hållbar utveckling med dimensionerna social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet som ett grundläggande perspektiv.

Läsfrämjande satsningar

I kommittémotion 2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 28 framhåller motionärerna att det finns ett behov av att genomföra fler läsfrämjande insatser. Att fortsätta stärka läs- och skrivförmågan är enligt motionärerna avgörande för att kunskapsresultaten ska fortsätta öka.

Bakgrund och gällande rätt

Gällande rätt

Grundskolan

Av 3 kap. 2 § skollagen (2018:800) framgår att alla barn och elever i samtliga skolformer och i fritidshemmet ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.

Grundskolans ämnen räknas upp i skollagen (10 kap. 4 §). Undervisningen ska omfatta bild, engelska, hem- och konsumentkunskap, idrott och hälsa, matematik, musik, naturorienterade ämnen (biologi, fysik och kemi), samhällsorienterade ämnen (geografi, historia, religionskunskap och samhällskunskap), slöjd, svenska eller svenska som andraspråk och teknik. Dessutom ska moderna språk finnas som ämne och erbjudas varje elev inom ramen för språkval och ämnet modersmål för de elever som ska erbjudas modersmålsundervisning. För varje ämne ska det finnas en kursplan. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om kursplaner (10 kap. 8 §). Utöver undervisningen i de särskilda ämnena finns skolans val. Skolans val får omfatta ett lokalt tillval, om Skolverket har godkänt en plan för undervisningen (10 kap. 4 §). Fram t.o.m. hösten 2024 finns även elevens val, som därefter tas bort för att frigöra undervisningstid till andra ämnen (prop. 2023/24:20, bet. 2023/24:UbU5, rskr. 2023/24:106).

Av 9 kap. 9 § skolförordningen (2011:185) framgår att det i timplanen anges ett antal timmar som får användas för skolans val (600 timmar). Utrymmet för skolans val ska användas för undervisning i ett eller flera ämnen.

Vidare framgår det att det är rektorn som beslutar om hur utrymmet för skolans val ska användas och att rektorn inte får uppdra åt någon annan att fatta sådana beslut. Från och med hösten 2024 får skolan inom skolans val erbjuda ett språk som eleven inte tidigare har fått undervisning i (nybörjarspråk).

Av 9 kap. 10 § skolförordningen framgår när det gäller skolans val att Skolverket efter ansökan ska godkänna planen för undervisningen enligt 10 kap. 4 § skollagen om den till sitt innehåll och sin inriktning avviker från grundskolans kursplaner, är förenlig med föreskrifter om hur utbildningen i grundskolan ska vara utformad, dess syfte samt dess värdegrund och uppdrag, och har godtagbar pedagogisk kvalitet.

Enligt 9 kap. 11 § skolförordningen ska undervisning i ett ämne inom skolans val till sitt innehåll och sin inriktning vara förenlig med kursplanen, kriterierna för bedömning av kunskaper och betygskriterierna.

Enligt 10 kap. 5 § skollagen ska den totala undervisningstiden för varje elev i grundskolan vara minst 6 890 timmar. Regeringen får meddela föreskrifter om fördelning av undervisningstiden (timplan).

Gymnasieskolan

I gymnasieskolan finns det utbildning i form av nationella program som är yrkesprogram eller högskoleförberedande program (15 kap. 7 § skollagen). Vilka de nationella programmen är framgår av bilaga 1 till skollagen. Inom programmen finns det nationella inriktningar (16 kap. 7–8 §§). Vilka inriktningarna är framgår av bilaga 1 till gymnasieförordningen (4 kap. 2 § gymnasieförordningen). Av 4 kap. 1 § gymnasieförordningen framgår att ett nationellt program består av gymnasiegemensamma ämnen, programgemensamma ämnen, i förekommande fall för inriktningen gemensamma karaktärsämneskurser, programfördjupning, kurser inom det individuella valet, och gymnasiearbete.

Nio ämnen är s.k. gymnasiegemensamma ämnen och ingår i samtliga nationella program: engelska, historia, idrott och hälsa, matematik, naturkunskap, religionskunskap, samhällskunskap och svenska eller svenska som andraspråk. Omfattningen av de gymnasiegemensamma ämnena varierar emellertid mellan programmen (bil. 2 skollagen).

Varje program innehåller också ett antal programgemensamma ämnen, programfördjupning, inriktningskurser och individuellt val. Inom det individuella valet på yrkesprogrammen ska skolan erbjuda de kurser som krävs för grundläggande högskolebehörighet. Estetiska kurser och kurser i idrott och hälsa ska alltid erbjudas på samtliga program. Dessutom ska de nationella programmen innehålla ett gymnasiearbete som sammanfattar utbildningen på programmet.

Ämnesplanernas innehåll

Enligt 16 kap. 21 § skollagen ska det för varje ämne finnas en ämnesplan. Ämnesplanerna inleds med ämnets syfte och mål för ämnet, därefter beskrivs de olika kurser som ingår i ämnet. För varje kurs finns centralt innehåll och

betygskriterier. Ämnesplanen ska ge utrymme för läraren och eleverna att själva planera undervisningen (1 kap. 4 § gymnasieförordningen).

Det är regeringen som beslutar om ämnesplaner för de gymnasiegemensamma ämnena. Skolverket föreskriver om övriga ämnesplaner. Föreskrifter om ämnesplaner för yrkesämnena ska meddelas efter samråd med ett nationellt programråd (1 kap. 5 §).

En ny kurs ska ge kunskaper i ett befintligt ämne eller i ett nytt ämne. En huvudman eller annan intressent får ansöka hos Skolverket om en ny kurs (1 kap. 6 §). Skolverket bedömer behovet av en ny kurs utifrån ansökan och undersöker bl.a. om det efterfrågade kursinnehållet ryms inom skolformens uppdrag och om det efterfrågade kursinnehållet redan finns i en fastställd kurs (skolverket.se).

Nya ämnesplaner m.m.

Sedan 2020 har Skolverket i sitt regleringsbrev haft i uppdrag att förbereda ett införande av ämnesbetyg. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 10 januari 2025.

Inom ramen för sitt uppdrag har Skolverket tagit fram förslag på ämnesplaner. Utöver att anpassa ämnesplanerna till ämnesbetygen uppdaterar Skolverket ämnena och programstrukturer så att de passar framtidens studier och yrkesliv. Detta görs för att styrdokumentet ska vara relevanta för sin samtid och ta hänsyn t.ex. till den samhälls- och teknikutveckling som pågår.

Regeringen beslutade den 23 november 2023 om nya ämnesplaner för de nio gymnasiegemensamma ämnena i gymnasieskolan (SKOLFS 2023:130). I den nya ämnesplanen för samhällskunskap ingår t.ex. kunskaper om totalförsvaret och det har förtydligats att gymnasieelever ska lära sig om olika typer av sparande, hur konsumtionskrediter fungerar och om försäkringar. Även bildningsperspektivet och hållbar utveckling är förstärkt i de nya ämnesplanerna.

Skolverket beslutar om resterande ämnesplaner under våren 2024. De nya ämnesplanerna ska tillämpas på utbildning som påbörjas fr.o.m. den 1 juli 2025 (skolverket.se).

Nytt ämne – artificiell intelligens

Från och med hösten 2024 kommer gymnasieskolor att kunna erbjuda ämnet artificiell intelligens (SKOLFS 2023:136). Ämnet behandlar AI-utvecklingen framför allt ur ett samhällsperspektiv och utforskar vilka konsekvenser det kan ha för det dagliga livet. I undervisningen ska eleverna även ges möjlighet att använda AI för problemlösning. Ämnet kommer att kunna erbjudas i programstrukturen för det naturvetenskapliga programmet och teknikprogrammet. Elever som inte läser något av de två programmen kan välja ämnet som individuellt val. När ämnesbetyg införs i gymnasieskolan den 1 juli 2025 finns ämnet artificiell intelligens kvar med samma innehåll, men i ett annat format (SKOLFS 2023:158). Från höstterminen 2025 kommer flera gymnasieprogram också att erbjuda ämnet artificiell intelligens i programfördjupningen (skolverket.se).

Läroplaner

Enligt 1 kap. 11 § skollagen ska det gälla en läroplan som utgår från bestämmelserna i skollagen för varje skolorm och för fritidshemmet. Läroplanen ska ange utbildningens värdegrund och uppdrag. Den ska också ange mål och riktlinjer för utbildningen. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om läroplaner.

Skolverket har i uppdrag att kontinuerligt bedöma behovet av utveckling av läroplanerna m.m. och vid behov föreslå ändringar av dessa (5 § förordningen [2015:1047] med instruktion för Statens skolverk).

Sedan hösten 2022 gäller reviderade läroplaner för de obligatoriska skolformerna och fritidshemmet samt i gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan. Ändringarna påverkar både undervisningen och hela skolans värdegrundsarbete, bl.a. har kunskapsområdet sex och samlevnad stärkts och bytt namn till sexualitet, samtycke och relationer.

Övergripande perspektiv i läroplanerna m.m.

I läroplanerna för de obligatoriska skolformerna och fritidshemmet samt i gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan anges följande fyra övergripande perspektiv som ingår i skolans uppdrag.

1. Genom ett historiskt perspektiv kan eleverna utveckla en förståelse för samtiden och en beredskap inför framtiden samt utveckla sin förmåga till dynamiskt tänkande.
2. Genom ett miljöperspektiv ska undervisningen bl.a. belysa hur samhällets funktioner och vårt sätt att leva och arbeta kan anpassas för att skapa hållbar utveckling.
3. Ett internationellt perspektiv är viktigt för att kunna se den egna verkligheten i ett globalt sammanhang, skapa internationell solidaritet, förbereda för ett samhälle med kontakter över kultur- och nationsgränser samt utveckla förståelse för den kulturella mångfalden inom landet.
4. Det etiska perspektivet ska präglade skolans verksamhet för att ge grund för och främja elevernas förmåga att göra personliga ställningstaganden.

Av läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 22) framgår att rektorn har ett särskilt ansvar för att i undervisningen i olika ämnen integrera ämnesövergripande kunskapsområden, vilket bl.a. inkluderar miljö, jämställdhet och konsumentfrågor. Rektorn ansvarar även för att kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer samt kunskaper om hedersrelaterat våld och förtryck behandlas återkommande i utbildningen. Vidare ansvarar rektorn för att samverka med skolor och arbetslivet utanför skolan utvecklas så att eleverna får konkreta erfarenheter av betydelse för deras val av fortsatt utbildning och yrkesinriktning. I rektorns ansvar ingår även att organisera den studie- och yrkesorienterande verksamheten så att eleverna får vägledning inför de olika val som skolan erbjuder och inför sin fortsatta utbildning.

I beskrivningen av skolans uppdrag i läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet anges bl.a. att utbildning och fostran i en djupare mening är en fråga om att överföra och utveckla ett kulturarv – värden, traditioner, språk och kunskaper – från en generation till nästa. Skolan ska förmedla de mer beständiga kunskaper som utgör den gemensamma referensram alla i samhället behöver.

Sexualitet, samtycke och relationer

Av läroplanerna för de obligatoriska skolformerna och fritidshemmet samt för gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan framgår att kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer ska

- främja elevernas hälsa och välbefinnande
- stärka förmågan att göra medvetna och självständiga val
- bidra till förståelse för egna och andras rättigheter
- förmedla betydelsen av samtycke
- omfatta kunskaper om maktstrukturer kopplade till kön och hedersrelaterat våld och förtryck
- utveckla elevernas kritiska förhållningssätt till framställningar av relationer och sexualitet i olika medier och sammanhang, bl.a. i pornografi.

Frågor om sexualitet, samtycke och relationer ingår också specifikt i kurs- och ämnesplanerna för flera ämnen både i grundskolan och i gymnasieskolan. I läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 22) nämns kunskaper som berör sexualitet, samtycke och relationer särskilt i kursplanerna för ämnena bild, biologi, historia, religionskunskap och samhällskunskap. På motsvarande sätt berörs olika aspekter av sexualitet, samtycke och relationer i ett antal av gymnasieskolans ämnen, bl.a. naturkunskap. Skolverket har tagit fram stödmaterial för undervisningen i sexualitet, samtycke och relationer i olika åldrar och olika skolformer.

Hälsa

I läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 22) betonas hälsouppdraget t.ex. i avsnittet om skolans värdegrund och uppdrag och i övergripande mål och riktlinjer: ”Omsorg om den enskilda elevens hälsa, välbefinnande och utveckling ska präglade verksamheten”. Det beskrivs också att varje elev efter genomgången grundskola har ”fått kunskaper om och förståelse för den egna livsstilens betydelse för hälsan, miljön och samhället”.

Vidare framgår av läroplanen att undervisningen i biologi i årskurserna 7–9 bl.a. ska behandla ”hur den psykiska och fysiska hälsan påverkas av levnadsförhållanden, kost, sömn, motion, stress och beroendeframkallande medel samt hur hälsoproblem kan begränsas på individ- och samhällsnivå”.

Av ämnet idrott och hälsa framgår att eleverna genom undervisningen bl.a. ska ges förutsättningar att utveckla goda levnadsvanor i syfte att kunna påverka sin hälsa genom livet. Vidare ska undervisningen ge eleverna förutsättningar att utveckla kunskaper om vad som påverkar den fysiska

förmågan samt kunskaper om hur rörelse och rörelseaktiviteter förhåller sig till fysisk, psykisk och social hälsa.

Hem- och konsumentkunskap

När det gäller undervisningen i ämnet hem- och konsumentkunskap framgår det av läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 22) att eleverna ska utveckla kunskaper om och intresse för arbete, ekonomi och konsumtionsval i hemmet. Bland annat ska eleverna genom undervisningen få möjlighet att utveckla medvetenhet om vilka konsekvenser valen i hushållet får för hälsa, välbefinnande och gemensamma resurser. Undervisningen ska också bidra till att eleverna utvecklar kunskaper om konsumtionens villkor samt om betalning, sparande, krediter och lån. På så sätt ska eleverna ges förutsättningar att göra välgrundade val när det gäller privatekonomi och kunna hantera olika problem och situationer som en ung konsument kan ställas inför.

Det centrala innehållet i årskurs 7–9 när det gäller privatekonomi och konsumtion ska vara följande:

- Ungas privatekonomi. Konsumtion och ekonomisk planering, däribland att göra en budget.
- Att handla på kredit, teckna abonnemang samt låna och spara pengar.
- Skillnaden mellan saklig konsumentinformation och annan påverkan på konsumtionsval. Reklam i olika former, även dolda reklambudskap.
- Konsumenters rättigheter och skyldigheter. Garanti, reklamation, ångerrätt, öppet köp och köp från privatperson samt skillnaden mellan köp i butik och på internet.

Utredningen om en tydligare kunskapsinriktning i läroplanerna

En särskild utredare fick i december 2023 i uppdrag att föreslå ändringar i läroplanerna för de obligatoriska skolformerna och fritidshemmet i syfte att skapa bättre förutsättningar för elevers lärande och kunskapsutveckling (dir. 2023:173). Detta ska uppnås genom en tydlig kunskapsinriktning med fokus på fakta och ämneskunskaper och bättre anpassning efter barns kognitiva utveckling och skilda förutsättningar. Utredaren ska bl.a. också lämna förslag på hur de praktisk-estetiska ämnena ska inriktas på praktiska färdigheter och förmågor i relation till teoretiska kunskaper. I uppdraget ingår även att utreda vissa närliggande läroplansfrågor, såsom att ta ställning till om tillägg bör göras om totalförsvaret och Nato, och vid behov lämna förslag på sådana ändringar. Uppdraget ska redovisas senast den 28 februari 2025.

Läsfrämjande satsningar

I det följande redogörs för några pågående läsfrämjande satsningar.

Skolverket har i uppdrag att genomföra insatser för att stärka barns och elevers språk-, läs-, skriv- och matematikutveckling. Insatserna ska riktas mot förskolan, förskoleklassen samt lågstadiet i grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan och sameskolan. Inom ramen för uppdraget ska

Skolverket bl.a. genomföra insatser som stärker kompetensutvecklingen för lärare och förskollärare samt annan pedagogisk personal i förskolan och skolbibliotekarier (Skolverkets regleringsbrev för 2024, beslut 2024-02-22).

Skolverket har också, tillsammans med Kulturrådet, i uppdrag att ta fram läslistor med olika typer av litteratur, bl.a. svenska och internationella skönlitterära klassiker. Läslistorna kan fungera som ett stöd för lärare när de ska välja litteratur för sin undervisning. Uppdraget ska delredovisas gemensamt till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet och Kulturdepartementet) senast den 4 juni 2024, då ett utkast till läslistor ska lämnas. Färdiga läslistor ska redovisas senast den 4 december 2024. (Skolverkets regleringsbrev 2024, beslut 2024-02-22).

Vidare beslutade regeringen i december 2023 om kommittédirektivet En tydligare kunskapsinriktning i läroplanerna (dir. 2023:173). Utredaren ska bl.a. lämna förslag på hur området läsning och läsförståelse kan förstärkas i läroplanerna och redovisa sina förslag senast den 28 februari 2025.

Strategi för fler STEM-utbildningar

I budgetpropositionen för 2024 framförde regeringen att Sverige behöver fler personer med gedigna kunskaper inom naturvetenskap, teknik, ingenjörsvetenskap och matematik (Science, Technology, Engineering and Mathematics, STEM) för att klara konkurrensen med andra länder. Förskolan och grundskolan lägger grunden för barns förmåga och intresse redan i tidig ålder och den gymnasiala utbildningen fortsätter att utveckla elevernas kunskaper. Regeringen ansåg därför att det är viktigt att arbeta med att stärka matematikämnet i skolan och att barns och elevers intresse för naturvetenskap, teknik, ingenjörsvetenskap och matematik i stort främjas. Regeringen avsåg bl.a. att ta fram en STEM-strategi som spänner över hela utbildningssystemet från förskola till forskning (prop. 2023/24:1 utg.omr. 16 s. 40). I ett pressmeddelande från regeringen den 7 februari 2024 informerade regeringen om att strategin kommer att presenteras i slutet av 2024.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill hänvisa till att grundskolans ämnen och de gymnasiegemensamma ämnena regleras i skollagen. Vidare är det regeringen som beslutar om grundskolans och gymnasieskolans läroplaner, inklusive grundskolans kursplaner och ämnesplaner för de gymnasiegemensamma ämnena. Skolverket föreskriver övriga ämnesplaner. I grundskolan finns bl.a. även skolans val som får omfatta ett lokalt tillval, om Skolverket har godkänt en plan för undervisningen.

Sedan hösten 2022 gäller reviderade läroplaner för de obligatoriska skolformerna och fritidshemmet samt i gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan. Ändringarna påverkar både undervisningen och hela skolans värdegrundsarbete, bl.a. har kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer stärkts. Ändringarna innebär bl.a. att undervisningen ska bidra till

att främja alla elevers hälsa, stärka deras förutsättningar att göra medvetna och självständiga val samt förmedla betydelsen av att sexualitet och relationer präglas av samtycke.

Utskottet vill även peka på de fyra övergripande perspektiv som ska anläggas i all undervisning: det historiska perspektivet, miljöperspektivet, det internationella perspektivet och det etiska perspektivet. När det gäller miljöperspektivet ska undervisningen bl.a. belysa hur samhällets funktioner och vårt sätt att leva och arbeta kan anpassas för att skapa hållbar utveckling.

När det gäller gymnasieskolans ämnen kan utskottet konstatera att det pågår ett arbete inom Skolverket med att uppdatera ämnesplanernas innehåll utifrån t.ex. samhälls- och teknikutveckling för att rusta eleverna bättre för arbetsmarknaden och vidare studier. Regeringen beslutade i november 2023 om nya ämnesplaner för de gymnasiegemensamma ämnena. I den nya ämnesplanen för samhällskunskap ingår t.ex. kunskaper om totalförsvaret, och det har förtydligats att gymnasieelever ska lära sig om olika typer av sparande och hur konsumtionskrediter fungerar och om försäkringar. Även hållbar utveckling är förstärkt i de nya ämnesplanerna. Ämnesplanerna ska tillämpas fr.o.m. höstterminen 2025. Utskottet noterar också att fr.o.m. hösten 2024 kommer gymnasieskolor att kunna erbjuda ämnet artificiell intelligens.

Vad gäller yrkandet om riktade kunskapsinsatser som fokuserar på psykisk hälsa och ohälsa vill utskottet nämna att skolans hälsouppdrag betonas i läroplanerna, bl.a. i avsnittet om skolans värdegrund och uppdrag.

I fråga om att genomföra fler läsfrämjande insatser vill utskottet hänvisa till de insatser för ökat läsande som regeringen har vidtagit, bl.a. har Skolverket i uppdrag att genomföra insatser för att stärka barns och elevers språk-, läs-, skriv- och matematikutveckling samt att tillsammans med Kulturrådet ta fram läslistor. Vidare har regeringen beslutat om kommittédirektivet En tydligare kunskapsinriktning i läroplanerna (dir. 2023:173), där utredaren bl.a. ska lämna förslag på hur området läsning och läsförståelse kan förstärkas i läroplanerna för de obligatoriska skolformerna. Utredaren ska bl.a. också lämna förslag på hur de praktisk-estetiska ämnena ska inriktas på praktiska färdigheter och förmågor i relation till teoretiska kunskaper och ta ställning till om tillägg bör göras i läroplanerna om totalförsvaret.

I fråga om att värna de naturvetenskapliga ämnena i utbildningssystemet vill utskottet uppmärksamma att regeringen framförde i budgetpropositionen för 2024 att den anser att det är viktigt att barns och elevers intresse för naturvetenskap, teknik, ingenjörsvetenskap och matematik främjas och att den därför avser att presentera en STEM-strategi i slutet av året som spänner över hela utbildningssystemet.

Mot denna bakgrund avstyrker utskottet motionerna 2023/24:12 (SD), 2023/24:273 (KD), 2023/24:367 (SD) yrkande 6, 2023/24:378 (SD) yrkande 4, 2023/24:425 (SD) yrkande 3, 2023/24:497 (SD) yrkande 13, 2023/24:659 (M), 2023/24:799 (S), 2023/24:916 (SD) yrkande 2, 2023/24:1049 (KD) yrkande 1, 2023/24:1332 (S) yrkande 2, 2023/24:2069 (SD) yrkandena 11 och 12, 2023/24:2094 (SD), 2023/24:2262 (M), 2023/24:2419 (KD),

2023/24:2447 (MP) yrkande 11, 2023/24:2451 (MP) yrkandena 21 och 23, 2023/24:2489 (C) yrkande 4 och 2023/24:2687 (S) yrkande 28.

Betyg och bedömning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om betyg och bedömning.

Jämför reservation 16 (S, V, MP) och 17 (C).

Motionerna

I kommittémotion 2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 44 begär motionärerna att en utredning tillsätts för att utreda hur utslagningen från skolan och den psykiska ohälsan kan minska, samtidigt som betygen blir mer rättvisande genom förändringar i betygssystemet. Motionärerna framför att utredningen bl.a. ska omfatta både den hårda godkänthgränsen, betyget F, utformningen av de betygsriterier som avgör betygsstegen och behörighetsreglerna för gymnasieskolan.

I motion 2023/24:1200 av Jim Svensk Larm (S) framhåller motionären att betygssystemet bör ses över i syfte att införa ett system utan utslagning.

I motion 2023/24:1592 av Sofia Skönnbrink m.fl. (S) anser motionärerna att betyget F i grundskolan bör utredas.

I motion 2023/24:2172 av Ann-Sofie Lifvenhage (M) vill motionären se över hur ett omdöme i ansvarstagande, ordning och reda för skolans senare årskurser skulle kunna se ut.

I partimotion 2023/24:2482 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 16 anför motionärerna att en utredning bör tillsättas för att utreda hur betygsinflationen ska stävjas genom att införa exempelvis statistisk moderering eller en annan likvärdig modell. Motionärerna framhåller att betygsinflationen underminerar tilliten till svensk skola. Det är särskilt problematiskt när det påverkar intagningen till vidare studier efter gymnasiet i hela landet, enligt motionärerna.

I yrkande 18 vill motionärerna införa en sammanvägd bedömning för betygssteget E, precis som när betygen A–D sätts. Samtidigt som det är viktigt med tydliga krav och förväntningar på eleverna att de ska klara kunskapsmålen är det, enligt motionärerna, också viktigt att elever inte slås ut på grund av att det blivit omotiverat svårt att få ett godkänt betyg.

I yrkande 19 framhåller motionärerna att det bör tillsättas en betygsutredning som särskilt undersöker betygssteget F, den hårda godkänthgränsen och om betyg bör introduceras i årskurs 6 eller först i högstadiet. Motionärerna framför att abstrakta betygsriterier och en skarp godkänthgräns inte fungerar tillsammans.

Bakgrund och gällande rätt

Gällande rätt

Betyg och bedömning

I skollagen finns bestämmelser om betyg och betygsättning och vad betyget ska bygga på. Betyg ska sättas i grundskolans och sameskolans ämnen samt i gymnasieskolan i slutet av varje termin fr.o.m. årskurs 6 i de ämnen som eleven har fått undervisning i under terminen. En rektor kan även bestämma att betyg ska sättas redan från hösten i årskurs 4. I anpassade grundskolans ämnen ska betyg sättas om en elev eller elevens vårdnadshavare begär det. Betyg ska sättas i specialskolans ämnen i slutet av varje termin fr.o.m. årskurs 7 i de ämnen som eleven har fått undervisning i under terminen. En rektor kan även bestämma att betyg ska sättas i årskurs 4 och 5 i grundskolan, anpassade grundskolan och sameskolan och i årskurs 5 och 6 i specialskolan, vid en skolenhet som rektorn ansvarar för (se 10 kap. 15 §, 11 kap. 19 §, 12 kap. 15 §, 13 kap. 16 §, 15 kap. 22 § skollagen).

I 3 kap. 13–21 §§ skollagen finns det allmänna bestämmelser om betyg.

När betyg sätts innan ett ämne har avslutats ska betygsättningen bygga på en bedömning av de kunskaper som eleven har inhämtat i ämnet t.o.m. den aktuella terminen. När betyg sätts efter det att ett ämne har avslutats ska läraren göra en sammantagen bedömning av elevens kunskaper i förhållande till de betygsriterier som gäller för ämnet och sätta det betyg som bäst motsvarar elevens kunskaper. Vid betygsättning i ett ämne som det ges ett nationellt prov i ska elevens resultat på det provet särskilt beaktas (se bl.a. 10 kap. 20 och 20 a §).

Betygsstegen har beteckningarna A, B, C, D, E och F. A–E står för godkända resultat, medan F innebär ett icke godkänt resultat (se bl.a. 10 kap. 17 § skollagen).

Skolverket har tagit fram allmänna råd om betyg och prövning (SKOLFS 2022:417). De allmänna råden innehåller rekommendationer om hur huvudmän, rektorer och lärare bör eller kan arbeta för att betygen ska bli rättvisande och likvärdiga samt för att betygsättningen ska vara rättssäker för eleverna.

Betygskriterier

Betygskriterierna för alla ämnen i grundskolan och alla kurser i gymnasieskolan finns i kurs- och ämnesplanerna.

När det gäller grundskolan beslutar regeringen om grundskolans läroplan, inklusive kursplaner, medan Skolverket meddelar föreskrifter om kriterier för bedömning av kunskaper och betygsriterier (se bl.a. 1 kap. 11 §, 10 kap. 8 § skollagen och 3 § SKOLFS 2010:37). När det gäller gymnasieskolan är det regeringen som fattar beslut om ämnesplanerna för de gymnasiegemensamma ämnena, vilka även innefattar betygsriterier (1 kap. 4 § gymnasieförordningen [2010:2039]).

Betygskriterierna uttrycker kännetecknen på vad en elev behöver kunna för att få ett visst betyg. De är formulerade utifrån målen i ämnenas syften och det centrala innehållet.

Betygskriterierna för betygen A, C och E består av beskrivningar i text. Betygskriterierna för betygen B och D innebär att dessa betyg sätts om läraren bedömer att elevens kunskaper sammantaget ligger på en nivå mellan betygskriterierna för betygen A och C respektive C och E. För att läraren ska kunna sätta ett godkänt betyg ska läraren säkerställa att elevens kunskaper motsvarar lägst betygskriterierna för betyget E. Betyget E markerar att en elev har tillägnat sig viss kunskap och att eleven har tillräckliga kunskaper för att utöva ett yrke eller tillräckliga förkunskaper för fortsatta studier.

Betyget F står för ett icke godkänt resultat. Om läraren saknar underlag för att göra en bedömning av en elevs kunskaper, på grund av att eleven varit frånvarande, sätts inget betyg. Betyget F används varken i anpassade grundskolan eller i anpassade gymnasieskolan (SKOLFS 2022:417 s. 8–10).

Riksrevisionens granskning av statens insatser för likvärdig betygsättning

Riksrevisionen har granskat statens insatser för likvärdig betygsättning (RiR 2022:22). Granskningen visade att det finns stora skillnader mellan betyg och resultat på nationella prov och att statens insatser för en mer likvärdig betygsättning inte har gett önskat resultat. Riksrevisionen rekommenderade därför regeringen att utreda hur betygsättningen i skolväsendet kan bli mer likvärdig. I regeringens skrivelse 2022/23:60 med anledning av Riksrevisionens granskningsrapport delade regeringen Riksrevisionens bedömning att fler åtgärder behöver vidtas för att öka likvärdigheten i betygsättningen. Regeringen meddelade också att den avsåg att tillsätta en utredning på området. Riksdagen behandlade regeringens skrivelse i betänkande 2022/23:UbU15 (rskr. 2022/23:221).

Pågående arbete

Skolverkets redovisning av uppdrag om central rättning av digitala nationella prov

Regeringen gav i januari 2023 Skolverket i uppdrag att förbereda införandet av central rättning av digitala nationella prov i uppsatsdelarna i ämnena svenska, svenska som andraspråk och engelska i årskurs 9 och för de obligatoriskt avslutande kurserna i svenska, svenska som andraspråk och engelska för de högskoleförberedande programmen i gymnasieskolan (U2023/00237). I uppdraget ingick också att analysera och redovisa hur tidpunkten för införandet kan tidigareläggas i relation till Skolverkets tidigare förslag till tidsplan (U2022/00771). Vidare ingick i uppdraget att analysera och redovisa om, och i så fall hur, central rättning bör införas för ytterligare delar av de nationella proven, t.ex. naturorienterande och samhällsorienterande ämnen i årskurs 9.

I Skolverkets delredovisning av uppdraget från september 2023 (U2023/02645) framgick att Skolverket bedömde att ett införande av central rättning skulle kunna tidigareläggas med ett år, jämfört med tidigare förslag, vilket skulle innebära att central rättning kan införas höstterminen 2026 i gymnasieskolan samt vårterminen 2028 i årskurs 9 i grundskolan.

I Skolverkets slutredovisning av uppdraget från mars 2024 (dnr 2023:2) föreslog Skolverket bl.a. att nationella prov i naturorienterande och samhällsorienterande ämnen också ska omfattas av central rättning, men i ett andra steg, efter att det nu aktuella förslaget om att införa centralt rättade prov är genomfört och utvärderat. Skolverket framförde också att vissa nationella prov även fortsättningsvis bör rättas lokalt på skolorna, t.ex. nationella prov i årskurs 6 och i gymnasieskolans kurs 1 i svenska eller svenska som andraspråk.

Skolverkets ändrade uppdrag om central rättning av digitala nationella prov

I januari 2024 beslutade regeringen om en ändring av uppdraget till Skolverket om central rättning av digitala nationella prov (U2024/00057). Skolverket ska i enlighet med den reviderade tidsplanen, som framgår av myndighetens delredovisning (U2023/02645) förbereda införandet av central rättning av digitala nationella prov till hösten 2026 när det gäller uppsatsdelarna i svenska och svenska som andraspråk kurs 3 samt i engelska kurs 6 i gymnasieskolan och våren 2028 när det gäller uppsatsdelarna i svenska, svenska som andraspråk och engelska i årskurs 9 i grundskolan.

Skolverkets uppdrag för mer rättvisande betyg

Regeringen har gett Skolverket ett uppdrag kopplat till myndighetens pågående arbete med att ta fram föreskrifter om hur det systematiska kvalitetsarbetet i skolväsendet ska bedrivas. Av Skolverkets regleringsbrev för 2024 (beslut 2024-02-22) framgår att det i föreskrifterna bl.a. ska ingå bestämmelser om hur arbetet ska bedrivas för att betyg ska sättas på ett rättvisande sätt som återspeglar elevens kunskaper i ämnet.

I uppdraget ingår att Skolverket ska ta in synpunkter från bl.a. Skolinspektionen för att föreskrifterna ska bli ändamålsenliga vid tillsyn, från utredningen om en minskad administrativ börda för förskollärare och lärare (dir. 2023:72) och från utredningen om likvärdiga betyg och meritvärden (dir. 2023:95). Skolverket ska löpande hålla Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) informerat om uppdraget. Föreskrifterna ska meddelas senast den 28 februari 2025.

Utredningen om likvärdiga betyg och meritvärden

En särskild utredare fick i juni 2023 i uppdrag att analysera och lämna förslag på förändringar i betygssystemet och systemet för meritvärdering. Förslagen ska syfta till att betyg och meritvärden från grundskolan och gymnasial nivå återspeglar elevernas ämneskunskaper på ett mer rättvisande sätt samt till att motverka betygsinflation (dir. 2023:95).

Utredaren ska bl.a. analysera för- och nackdelar med systemet för betygsättning och meritvärdering i det svenska skolväsendet i relation till andra länders system, till av Skolverket presenterade modeller och till av utredaren vidareutvecklade eller framtagna modeller. Utredaren ska vidare lämna ett huvudförslag och ett alternativt förslag på en systemförändring som innebär att resultat på nationella prov, examensprov eller liknande kan användas för att öka likvärdigheten i betyg eller meritvärden. Utredaren ska också analysera och beakta hur utformningen av olika system för betygsättning och meritvärdering kan påverka undervisningen, lärares arbetssituation, den administrativa bördan, genomströmning samt olika elevgruppers motivation och välbefinnande samt möjlighet att få betyg och meritvärden som återspeglar deras kunskaper. Utredaren ska också lämna förslag på hur betygsinflation och bristande likvärdighet i betygsättning kan motverkas även i ämnen som inte har nationella prov samt lämna nödvändiga författningsförslag.

Uppdraget ska redovisas senast den 21 februari 2025.

Utredningen om fler vägar till arbetslivet

Regeringen beslutade den 9 juni 2022 om ett kommittédirektiv om fler vägar till arbetslivet (dir. 2022:74). Utredaren ska bl.a. analysera för- och nackdelar med hur dagens system för övergången från grund- till gymnasieskola är konstruerat samt vid behov lämna förslag på förändringar för att elever som haft svårt att nå målen i grundskolan ska ges bättre möjligheter att förbereda sig för arbetslivet. I ett tilläggsdirektiv till utredningen (dir. 2023:31) framförde regeringen att uppdraget skulle kunna innebära att utredningen föreslår förändringar när det gäller förekomsten av en gräns mellan godkänt och icke godkänt resultat i betygssystemet. I tilläggsdirektivet avgränsades därför uppdraget på så sätt att utredaren inte ska lämna förslag till förändringar när det gäller förekomsten av ett betyg för icke godkänt resultat, betyget F. Regeringen framför att betygssystemet även fortsättningsvis ska ha en gräns mellan godkänt och icke godkänt resultat. Utredningstiden ligger fast. Uppdraget ska redovisas senast den 5 juni 2024.

Utredningen om en tydligare kunskapsinriktning i läroplanerna

En särskild utredare fick i december 2023 i uppdrag att föreslå ändringar i läroplanerna för de obligatoriska skolformerna och fritidshemmet i syfte att skapa bättre förutsättningar för elevers lärande och kunskapsutveckling (dir. 2023:173). Detta ska uppnås genom en tydlig kunskapsinriktning med fokus på fakta och ämneskunskaper och bättre anpassning efter barns kognitiva utveckling och skilda förutsättningar. Utredaren ska bl.a. lämna förslag på hur läroplanerna bättre kan anpassas till olika elevgruppers kognitiva förutsättningar att nå betygskriterierna, särskilt betyget E. Utredaren ska också lämna författningsförslag som innebär att regeringen ska besluta om kriterier för bedömning av kunskaper och betygskriterier i grundskolan, vilket redan sker för gymnasieskolans gemensamma ämnen. I kommittédirektivet framförs att med tanke på den stora betydelse som kriterier för bedömning av kunskaper och betygskriterier har och den nära kopplingen som dessa kriterier har till

läroplanens övriga delar bör regeringen, även när det gäller grundskolan, besluta om kriterier för bedömning av kunskaper och betygskriterier.

I frågor som gäller betygskriteriernas utformning ska utredaren hålla sig informerad om och inhämta synpunkter från Utredningen om likvärdiga betyg och meritvärden (dir. 2023:95). Uppdraget ska redovisas senast den 28 februari 2025.

Svar på skriftlig fråga om principer för betygsättning

I januari 2024 svarade skolminister Lotta Edholm på en skriftlig fråga (fr. 2023/24:423) om ministern avsåg att arbeta för att alla elever ska bedömas efter samma principer. Skolministern konstaterade att det finns brister i dagens system i fråga om likvärdighet och hur betygskriterier och läroplaner är utformade men också brister som rör hur systemet i dag fungerar för de elever som har svårt att nå målen. Skolministern ansåg det allvarligt och att det behöver åtgärdas. Skolministern hänvisade till att regeringen tillsatt flera viktiga utredningar, och hon såg fram emot deras betänkanden och konkreta och väl underbyggda förslag till förbättringar. Hon nämnde bl.a. utredningen om fler vägar till arbetslivet (U 2022:03), som utöver att föreslå nya vägar till yrkesutbildning för elever som i dag stängs ute, enligt ministern, kommer att ge oss bättre kunskaper om hur dagens system fungerar för elever som inte når upp till kraven för betyget E. Vidare nämnde hon utredningen om mer likvärdiga betyg och meritvärden (U 2023:02) som ser över betygssystemet ur likvärdighetsaspekt samt utredningen om en tydligare kunskapsinriktning i läroplanerna (dir. 2023:173). Slutligen framförde skolministern att hon inte på förhand vill utesluta att det omfattande arbete som nu pågår inom betygsområdet kan leda till ändringar även när det gäller principen om sammantagen bedömning för betyget E. Däremot så planeras det i dagsläget inte något separat initiativ i denna fråga.

Tillkännagivande om ordningsomdöme

Riksdagen har tillkännagett för regeringen att den ska göra det möjligt för skolor att ge elever på högstadiet och gymnasiet ett skriftligt ordningsomdöme i terminsbetygen, som dock inte ska ingå i slutbetyget (bet. 2018/19:UbU8 punkt 12, rskr. 2018/19:194).

I skrivelse 2023/24:75 Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2023 framhåller regeringen följande. Regeringen beslutade den 2 november 2023 om kommittédirektivet Varaktigt förbättrad trygghet och studiero (dir. 2023:154). Utredningens uppdrag är bl.a. att analysera förutsättningarna för och möjliga effekter av skriftliga ordningsomdömen samt vid behov föreslå en lämplig reglering och vilka skolformer och årskurser som den i så fall bör omfatta. Utredningen ska redovisa sitt uppdrag senast den 20 december 2024. Regeringen har inte slutbehandlat frågan.

Utskottets ställningstagande

Frågan om likvärdig betygsättning är enligt utskottets mening av stor vikt. De betyg som sätts i skolan ska återspegla elevernas kunskaper på ett rättvisande sätt. Riksrevisionens granskning (RiR 2022:22) har bl.a. visat att det finns stora skillnader mellan betyg och resultat på nationella prov. Utskottet anser att det behöver vidtas fler åtgärder för att öka likvärdigheten i betygsättningen och för att fler elever ska nå målen. Utskottet ser därför positivt på att regeringen har tillsatt ett flertal utredningar som ska lämna förslag till förbättringar i fråga om betygssystemet.

Utredningen om likvärdiga betyg och meritvärden (dir. 2023:95) har i uppdrag att bl.a. se över betygssystemet ur likvärdighetsaspekt samt analysera och lämna förslag på förändringar i betygssystemet. Utredningen om fler vägar till arbetslivet (dir. 2022:74) ska bl.a. analysera för- och nackdelar med hur dagens system för övergången från grund- till gymnasieskola är konstruerat, samt vid behov lämna förslag på förändringar för att elever som haft svårt att nå upp till kraven för betyget E i grundskolan ska ges bättre möjligheter att förbereda sig för arbetslivet. Vidare ska utredningen om en tydligare kunskapsinriktning i läroplanerna (dir. 2023:173) bl.a. lämna förslag på hur läroplanerna bättre kan anpassas till olika elevgruppers kognitiva förutsättningar att nå betygsriterierna, särskilt betyget E.

Utskottet konstaterar att de frågor om betyg och bedömning som yrkandena handlar om ingår i dessa utredningar, förutom att utreda betyget F. I den frågan noterar utskottet att regeringen framfört att betygssystemet även fortsättningsvis ska ha en gräns mellan godkänt och icke godkänt resultat.

Utskottet vill också lyfta fram att det redan pågår ett arbete för att öka likvärdigheten i betygsättningen, bl.a. förbereder Skolverket för att införa centralt rättade digitala nationella prov. Från och med hösten 2026 ska delar av de nationella proven bedömas centralt i stället för lokalt på skolan. Skolverket har också i uppdrag att ta fram föreskrifter om det systematiska kvalitetsarbetet i skolväsendet, där det ska ingå bestämmelser om hur arbetet ska bedrivas för att betyg ska sättas på ett rättvisande sätt som återspeglar elevens kunskaper i ämnet.

När det gäller yrkandet om att införa ett skriftligt ordningsomdöme i skolans senare årskurser kan utskottet konstatera att den frågan ingår i utredningen om varaktigt förbättrad trygghet och studiero i skolan (dir. 2023:154).

Utskottet ser inte skäl att föregripa det arbete som pågår och avstyrker därmed motionerna 2023/24:1200 (S), 2023/24:1592 (S), 2023/24:2172 (M), 2023/24:2482 (C) yrkandena 16, 18 och 19 och 2023/24:2687 (S) yrkande 44.

Tillgång till läromedel och skolbibliotek

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om tillgång till läromedel och skolbibliotek.

Jämför reservation 18 (S, V) och 19 (S, V, MP).

Motionerna

Tillgång till läromedel

I kommittémotion 2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 31.2 anser motionärerna att förslagen i Läromedelsutredningen – böckernas betydelse och elevernas tillgång till kunskap (SOU 2021:70) ska förverkligas, i den del som handlar om att inrätta en läromedelsnämnd och ett statligt produktionsstöd. Förslagen är enligt motionärerna viktiga för att säkerställa en god och likvärdig tillgång till läromedel av hög kvalitet på alla skolor.

Tillgång till skolbibliotek

I kommittémotion 2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 32 begär motionärerna att alla skolelever ska ha tillgång till ändamålsenliga skolbibliotek. Motionärerna konstaterar att en del skolor har bemannade skolbibliotek och god tillgång på läromedel medan andra skolor sparar in på resurser genom att bara erbjuda en boklåda eller en hylla i korridoren.

I motion 2023/24:812 av Serkan Köse (S) vill motionären se över möjligheten att inrätta ett nationellt digitalt skolbibliotek.

Enligt motion 2023/24:1494 av Gunilla Carlsson och Mattias Jonsson (båda S) bör det övervägas att införa en tydligare reglering av elevers tillgång till bemannade skolbibliotek.

I kommittémotion 2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 16 föreslår motionärerna att det ska lagstiftas om bemannade skolbibliotek. Att säkerställa en likvärdig tillgång till bemannade skolbibliotek är en av såväl kultur- som utbildningspolitikens viktigaste uppgifter, enligt motionärerna.

Bakgrund och gällande rätt

Gällande rätt

Från och med den 1 juli 2024 gäller nya bestämmelser i skollagen som förtydligar elevers rätt till läromedel. Alla elever ska utan kostnad ha tillgång till läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål (9 kap. 8 §, 10 kap. 10 §, 11 kap. 13 §, 12 kap. 10 §, 13 kap. 10 §, 15 kap. 17 § och 18 kap. 17 §).

Enligt läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 22) har rektorn ett särskilt ansvar för att skolans arbetsmiljö utformas så att alla elever, för att själva kunna söka och utveckla kunskaper, ges aktivt

lärarstöd och får tillgång till och förutsättningar att använda läromedel av god kvalitet samt andra lärverktyg för en tidsenlig utbildning, bl.a. skolbibliotek och digitala verktyg. Även enligt läroplanen för gymnasieskolan (Gy 22) har rektorn ett särskilt ansvar för att utbildningen utformas så att alla elever, för att själva kunna söka och utveckla kunskaper, ges handledning och får tillgång till och förutsättningar att använda läromedel av god kvalitet samt andra lärverktyg för en tidsenlig utbildning, bl.a. skolbibliotek och digitala verktyg.

Enligt 2 kap. 36 § skollagen (2010:800) ska eleverna i grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan ha tillgång till skolbibliotek. Det finns även en hänvisning till denna bestämmelse i 10 § bibliotekslagen (2013:801).

I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 283–284) anges att skolbiblioteken spelar en viktig roll för att stimulera elevernas intresse för läsning och litteratur samt för att tillgodose deras behov av material för utbildning. I skollagen finns inte någon definition av begreppet skolbibliotek, men i förarbetena förklaras att man vanligtvis brukar avse en gemensam och ordnad resurs av medier och information som ställs till elevernas och lärarnas förfogande och som ingår i skolans pedagogiska verksamhet med uppgiften att stödja elevernas lärande. Vidare måste tillgången till skolbibliotek enligt förarbetena kunna anordnas på olika sätt beroende på de lokala förhållandena vid varje skola. Som exempel anges att en liten skola i glesbygden eller en nystartad skola med få elever kan ha helt andra förutsättningar och behov av lösningar än en storstadsskola. Det är skolans huvudman som avgör hur elevernas tillgång till skolbibliotek ska lösas.

I läroplanen för grundskolan och läroplanen för gymnasieskolan förtydligas skolbibliotekens pedagogiska funktion och deras uppdrag att som en del av undervisningen stärka elevernas språkliga förmåga och digitala kompetens (Lgr 22 och Gy 11).

Pågående arbete

Utredningen om stärkta skolbibliotek och läromedel

I delbetänkandet Skolbibliotek för bildning och utbildning (SOU 2021:3) föreslog Utredningen om stärkta skolbibliotek och läromedel bl.a. att skollagen bör definiera att skolbibliotek ska vara en gemensam och ordnad resurs med ett utbud av digitala och analoga medier som ska präglas av allsidighet och kvalitet och ställas till elevernas och lärarnas förfogande.

Skolbibliotekets syfte ska vara att främja elevernas läsande och medie- och informationskunnighet. Vidare föreslogs att det ska framgå av skollagen att skolbibliotek ska vara bemannade, i första hand med personal som har examen inom biblioteks- och informationsvetenskap. Skolbiblioteket bör i första hand finnas på den egna skolenheten, men om det finns särskilda skäl kan skolbiblioteksverksamheten organiseras genom samverkan med ett folkbibliotek eller ett skolbibliotek på en annan skolenhet (SOU 2021:3, s. 122 f.).

Utredningen om stärkta skolbibliotek och läromedel lämnade i sitt slutbetänkande, Läromedelsutredningen – böckernas betydelse och elevernas

tillgång till kunskap (SOU 2021:70), förslag på åtgärder som syftar till att säkra tillgången till läromedel av hög kvalitet. I propositionen Stärkt tillgång till läromedel (prop. 2023/24:21) föreslogs i enlighet med utredningens förslag att elevernas tillgång till läromedel ska förtydligas i skollagen, så att det framgår att eleverna utan kostnad ska ha tillgång till läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål. Vidare föreslogs att skollagen ska kompletteras med definitioner av begreppen lärobok, läromedel och lärverktyg. Riksdagen beslutade i enlighet med propositionen (bet. 2023/24:UbU6, rskr. 2023/24:105). Bestämmelserna träder i kraft den 1 juli 2024 (se ovan).

Utredningen föreslog bl.a. också att det ska inrättas en läromedelsnämnd vid Skolverket. Nämnden ska verka för att alla elever ska få tillgång till läromedel av god kvalitet och att lärare använder läromedel för att stärka elevernas kunskapsutveckling. Läromedelsnämnden föreslås också ta fram kvalitetskriterier för läromedel. Utredningen lämnade även förslag om att införa ett statligt produktionsstöd som ska fördelas inom områden där det råder brist – exempelvis inom modersmål, nationella minoritetsspråk och yrkesämnen – samt att Specialpedagogiska skolmyndigheten ska få i uppdrag att utreda förutsättningarna för att främja innovation av läromedel för elever med funktionsnedsättningar.

Enligt uppgift från Utbildningsdepartementet bereds de delar av utredningen som inte redan har behandlats i propositionen Stärkt tillgång till läromedel (prop. 2023/24:21) inom Regeringskansliet.

Skolverkets uppdrag om skolbibliotek

I regleringsbrevet för 2024 (beslut 2023-12-20) fick Skolverket tillsammans med Kungl. biblioteket i uppdrag att genomföra ett utvecklingsarbete när det gäller den officiella biblioteksstatistiken för att stärka statistikens användbarhet, öka svarsfrekvensen bland skolbiblioteken och verka för att skolbibliotek ger jämförbara svar.

Skolverket ska även presentera en nationell lägesbeskrivning för skolbibliotek. Uppdraget ska genomföras med utgångspunkt i de förslag som Utredningen om stärkta skolbibliotek och läromedel har lämnat i delbetänkandet Skolbibliotek för bildning och utbildning (SOU 2021:3), avsnitt 7.4.

Kungl. biblioteket och Skolverket ska gemensamt redovisa den del av uppdraget som rör den officiella biblioteksstatistiken till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 15 december 2025. Skolverket ska redovisa lägesbeskrivningen till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 15 december 2026 och därefter senast den 17 december 2027.

Förslag om ändringar i skollagen om tillgången till skolbibliotek

I budgetpropositionen för 2024 framförde regeringen att tillgången till ändamålsenliga skolbibliotek i dag ser mycket olika ut och att regeringen

därför avsåg att vidta åtgärder för stärkta och bemannade skolbibliotek (prop. 2023/24:1 utg.omr.16 s. 66).

I ett pressmeddelande den 23 september 2023 aviserade regeringen att den kommer att lämna förslag till riksdagen om ändringar i skollagen som innebär att elever ska få tillgång till bemannade skolbibliotek. Ändringarna i skollagen kommer att föreslås träda i kraft 2025. Av regeringens propositionsförteckning från den 16 januari 2024 framgår att regeringen planerar att lämna en proposition till riksdagen om stärkta skolbibliotek i juni 2024.

Tillkännagivande om tillgången till kvalitetssäkrade läromedel

Riksdagen har tillkännagett för regeringen att riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om varje skolas skyldighet att säkerställa god tillgång till kvalitetssäkrade läromedel (bet. 2021/22:UbU15 punkt 18, rskr. 2021/22:231).

I skrivelse 2023/24:75 Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2023 framhåller regeringen följande. Utredningen om stärkta skolbibliotek och läromedel lämnade i augusti 2021 betänkandet Läromedelsutredningen – böckernas betydelse och elevernas tillgång till kunskap (SOU 2021:70). Betänkandet har remissbehandlats. Av budgetpropositionen för 2023 (prop. 2022/23:1 utg.omr. 16 avsnitt 3.6.5 s. 66) framgår att regeringen bedömde att det behövdes insatser för att bl.a. öka tillgången till läromedel av hög kvalitet och att regeringen föreslog att medel skulle avsättas för detta. Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag.

Regeringen beslutade den 5 oktober 2023 om propositionen Stärkt tillgång till läromedel (prop. 2023/24:21). Regeringen bedömde i propositionen att tillkännagivandet var tillgodosett genom de förslag till ändringar i skollagen som lämnades i propositionen. Utskottet delade regeringens bedömning att riksdagens tillkännagivande får anses tillgodosett (prop. 2023/24:21, bet. 2023/24:UbU6, rskr. 2023/24:105).

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis understryka att läromedel av god kvalitet – såväl digitala som tryckta – är väsentliga för att lärare ska kunna utforma en ändamålsenlig undervisning och för att elever ska kunna tillgodogöra sig kunskap.

Utskottet vill hänvisa till att det fr.o.m. den 1 juli 2024 gäller nya bestämmelser som förtydligar elevernas tillgång till läromedel. Alla elever ska utan kostnad ha tillgång till läroböcker, andra läromedel och andra lärvverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling, i enlighet med utbildningens mål.

Utskottet noterar också att Utredningen om stärkta skolbibliotek och läromedel i sitt slutbetänkande, Läromedelsutredningen – böckernas betydelse och elevernas tillgång till kunskap (SOU 2021:70), förutom de förslag som redan lagts fram i propositionen om stärkt tillgång till läromedel och som riksdagen har beslutat om, även lämnade förslag om att det ska inrättas en läromedelsnämnd vid Skolverket som ska verka för att alla elever får tillgång

till läromedel av god kvalitet samt förslag om att införa ett statligt produktionsstöd som ska fördelas inom områden där det råder brist på läromedel, exempelvis inom modersmål och nationella minoritetsspråk. Denna del av utredningens förslag bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Utskottet ser inte skäl att föregripa det arbete som pågår i frågan.

När det gäller yrkanden om skolbibliotek konstaterar utskottet att Utredningen om stärkta skolbibliotek och läromedel bl.a. har föreslagit att skolbibliotekens syfte ska vara att främja elevers läsande och medie- och informationskunnighet och att skolbiblioteken ska vara bemannade. Även denna del av utredningens förslag bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Vidare framförde regeringen i budgetpropositionen för 2024 att tillgången till ändamålsenliga skolbibliotek i dag ser mycket olika ut och att regeringen därför avsåg att vidta åtgärder för stärkta och bemannade skolbibliotek. Det framgår av regeringens propositionsförteckning från den 16 januari 2024 att regeringen planerar att lämna en proposition till riksdagen om stärkta skolbibliotek i juni 2024. Utskottet ser inte skäl att föregripa det arbete som pågår och avstyrker mot denna bakgrund motionerna 2023/24:812 (S), 2023/24:1494 (S), 2023/24:2451(MP) yrkande 16 och 2023/24:2687 (S) yrkandena 31.2 och 32.

Undervisning i modersmål och minoritetsspråk

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om undervisning i modersmål och minoritetsspråk.

Jämför reservation 20 (S), 21 (C) och 22 (MP).

Motionerna

I kommittémotion 2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 30 anser motionärerna att modersmålsundervisningen och den nationella minoritetsspråksundervisningen ska stärkas. Motionärerna framhåller att forskningen visar att modersmålsundervisningen förbättrar ordförrådet inte enbart i modersmålet utan även i svenska språket och bidrar till bättre skolresultat.

I kommittémotion 2023/24:2489 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 18 framhåller motionärerna att undervisning i minoritetsspråk och modersmål är viktigt för elevernas identitet och språkutveckling. Att få möjlighet att behärska sitt modersmål i både tal och skrift har stor påverkan på barnets språkutveckling i stort och det är också ett sätt att stärka sin kulturella identitet genom att utveckla kunskaper inte bara om språket utan även om kulturer och samhällen där modersmålet talas, enligt motionärerna.

Enligt partimotion 2023/24:2691 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkande 41 bör möjligheten till modersmålsundervisning för barn, elever och

vuxenstuderande stärkas. Motionärerna framför att förstaspråkets betydelse för lärande, förståelse och meningsskapande är väl belagd i både svensk och internationell forskning.

I kommittémotion 2023/24:1524 av Amanda Lind m.fl. (MP) yrkande 1 begärs utökade möjligheter till minoritetsspråk för alla de obligatoriska skolformerna samt för gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan. Minoritetsspråken ska enligt motionärerna garanteras en utökad undervisningstid inom ramen för skoldagen, och den tvåspråkiga undervisningen för samiska bör utökas. Undervisningen måste enligt motionärerna införlivas i den ordinarie skoldagen för att locka fler elever att läsa nationella minoritetsspråk.

I yrkande 2 föreslås att nationellt minoritetsspråk ska införas som eget ämne i skolan. Genom att ämnet får en egen beteckning kan ämnets status stärkas, och det ökar enligt motionärerna också möjligheten att attrahera kompetenta språklärare.

Ett likalydande yrkande framförs i kommittémotion 2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 19.

Bakgrund och gällande rätt

Gällande rätt

Av 7 § språklagen (2009:600) framgår att de nationella minoritetsspråken är finska, jiddisch, meänkieli, romani chib och samiska. Vidare framgår av 14 § språklagen att den som tillhör en nationell minoritet ska ges möjlighet att lära sig, utveckla och använda minoritetsspråket och att den som har ett annat modersmål än svenska ska ges möjlighet att utveckla och använda sitt modersmål.

I 8 kap. 10 § och 9 kap. 10 § skollagen regleras att förskolan respektive förskoleklassen ska medverka till att barn med annat modersmål än svenska får möjlighet att utveckla både det svenska språket och sitt modersmål.

Elever i grundskolan och motsvarande skolformer samt i gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan har rätt att erbjudas modersmålsundervisning under vissa förutsättningar (10 kap. 7 §, 11 kap. 10 §, 12 kap. 7 §, 13 kap. 7 §, 15 kap. 19 § och 18 kap. 19 § skollagen). Bland annat framgår det att modersmålsundervisning ska erbjudas till elever som har en vårdnadshavare med ett annat modersmål än svenska och om språket är elevens dagliga umgängesspråk i hemmet. Huvudmannen för dessa skolformer är också skyldig att erbjuda modersmålsundervisning till elever som är adoptivbarn och har ett annat modersmål än svenska. Det gäller även om språket inte är elevens dagliga umgängesspråk hemma (5 kap. 7 § skolförordningen och 4 kap. 15 § gymnasieförordningen).

När det gäller komvux är det inte en skyldighet för huvudmannen att erbjuda modersmålsundervisning. Sådan undervisning kan dock erbjudas om eleven har det aktuella språket som sitt modersmål enligt 2 kap. 3 § förordningen (2011:1108) om vuxenutbildning.

När det gäller utbildning i nationella minoritetsspråk på gymnasial nivå har riksdagen nyligen beslutat om en ändrad ordning för gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan som ska tillämpas från den 1 juli 2025. Lagändringarna innebär att en elev i gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan som tillhör någon av de nationella minoriteterna i de aktuella skolformerna ska erbjudas modersmålsundervisning i elevens nationella minoritetsspråk utan krav på att eleven har förkunskaper i språket (prop. 2022/23:132, bet. 2023/24:UbU3, rskr. 2023/24:29). I grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan och sameskolan gäller redan den ordningen (10 kap. 7 §, 11 kap. 10 §, 12 kap. 7 §, 13 kap. 7 §, 15 kap. 19 § och 18 kap. 19 § skollagen).

Nationell samordning av undervisning i nationella minoritetsspråk

Skolverket har sedan 2022 i uppdrag att ansvara för nationell samordning av undervisning i nationella minoritetsspråk (Skolverkets regleringsbrev 2022, beslut 2021-12-16). Uppdraget innefattar bl.a. att planera och ansvara för hur fjärrundervisning i nationella minoritetsspråk kan göras tillgänglig för alla huvudmän som enligt skollagen (2010:800) ska erbjuda undervisning i språken.

Inom ramen för uppdraget har Skolverket bl.a. publicerat information på sin webbplats i form av länkar till huvudmän som använder sig av fjärrundervisning. Syftet är att underlätta för huvudmän som behöver köpa in fjärrundervisning att hitta en huvudman som erbjuder sådan undervisning.

Skolverket har också tagit fram en modell för ersättning till de huvudmän som valt att använda fjärrundervisning. Ersättningen ges i form av ett statsbidrag för att täcka merkostnader direkt kopplade till fjärrundervisning i modersmål i nationella minoritetsspråk. Skolverket kan konstatera en ökande trend när det gäller antal huvudmän som ansöker, ersättningens storlek och antal elever som får fjärrundervisning i ett nationellt minoritetsspråk.

För att stödja produktionen av samt främja utvecklingen av och tillgången till läromedel inom nationella minoritetsspråk har Skolverket i förberedande syfte dels genomfört en kartläggning av befintliga läromedel på marknaden, dels inhämtat synpunkter från representanter för de nationella minoriteterna och de nationella minoritetsspråken (Skolverkets redovisning av regeringsuppdrag från februari 2024, dnr 2022:372).

Utredningen förbättrade möjligheter för elever att utveckla sitt nationella minoritetsspråk

Utredningen förbättrade möjligheter för elever att utveckla sitt nationella minoritetsspråk lämnade sitt betänkande Nationella minoritetsspråk i skolan – förbättrade förutsättningar till undervisning och revitalisering (SOU 2017:91) i november 2017. Utredningen föreslog i sitt betänkande att undervisningen i de fem nationella minoritetsspråken ska lyftas ut från de nuvarande generella bestämmelserna om modersmålsundervisning. Dessa språk föreslås regleras

separat i lagstiftning som rör det svenska skolsystemet och ämnet ska benämnas nationellt minoritetsspråk. Ämnet nationellt minoritetsspråk föreslås anges som ämne i skollagen och det ska införas nya bestämmelser om undervisning i nationellt minoritetsspråk för alla de obligatoriska skolformerna, gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan.

Utredningen bereds inom Regeringskansliet.

Utredningen om införande av grundläggande svenska och översyn av modersmålsundervisningen

Regeringen beslutade i december 2023 om kommittédirektivet Införande av grundläggande svenska och översyn av modersmålsundervisningen (dir. 2023:175). I direktivet framförs att det finns få studier om svensk modersmålsundervisning och att det därför behövs mer kunskap inom området. Utredaren ska bl.a. analysera om och i så fall hur deltagande i modersmålsundervisning påverkar elevers integration, studieresultat och kunskapsutveckling i svenska språket i olika stadier och skolformer samt redovisa internationella erfarenheter av hur utbildningen i modersmål kan organiseras och vid behov föreslå åtgärder för att säkerställa att modersmålsundervisningen inte inverkar negativt på elevers integration eller kunskapsutveckling i svenska språket. Vid översynen av modersmålsundervisningen ska de nationella minoritetsspråkens särställning och Sveriges internationella åtaganden när det gäller de nationella minoritetsspråken beaktas.

Uppdraget ska redovisas senast den 6 december 2024.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis hänvisa till bestämmelserna om rätten till modersmålsundervisning. Elever i grundskolan och motsvarande skolformer samt i gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan har rätt att erbjudas modersmålsundervisning under vissa förutsättningar, bl.a. framgår det att modersmålsundervisning ska erbjudas elever som har en vårdnadshavare med ett annat modersmål än svenska och om språket är elevens dagliga umgängesspråk i hemmet.

Vad gäller undervisning i minoritetsspråk vill utskottet hänvisa till den ändrade ordningen för gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan som riksdagen nyligen beslutat om och som ska tillämpas fr.o.m. den 1 juli 2025 och som innebär stärkta rättigheter till undervisning i minoritetsspråk. Lagändringarna innebär att en elev i gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan som tillhör någon av de nationella minoriteterna i de aktuella skolformerna ska erbjudas modersmålsundervisning i elevens nationella minoritetsspråk utan krav på att eleven har förkunskaper i språket. I grundskolan och motsvarande skolformer gäller redan den ordningen.

Utskottet hänvisar också till Skolverkets uppdrag att ansvara för nationell samordning av undervisning i nationella minoritetsspråk. I uppdraget ingår

bl.a. att ansvara för hur fjärrundervisning i nationella minoritetsspråk kan göras tillgänglig för alla huvudmän. Utskottet ser positivt på att elevernas tillgång till undervisning i sitt nationella minoritetsspråk på så vis kan öka.

Utskottet konstaterar också att det pågår beredningsarbete i frågorna och vill mot denna bakgrund inte föregripa det arbetet. Utskottet avstyrker därmed motionerna 2023/24:1524 yrkandena 1 och 2 (MP), 2023/24:2451 (MP) yrkande 19, 2023/24:2489 (C) yrkande 18, 2023/24:2687 (S) yrkande 30 och 2023/24:2691 (MP) yrkande 41.

Fritidshem

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om rätt till fritidshem och kvalitet i fritidshem.

Jämför reservation 23 (S), 24 (C, MP), 25 (S) och 26 (MP).

Motionerna

Rätt till fritidshem

I kommittémotion 2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 26 anser motionärerna att rätten till fritidshem successivt behöver utvidgas till att omfatta alla elever.

I motion 2023/24:1573 av Adnan Dibrani m.fl. (S) yrkande 1 anser motionärerna att alla barn i förskoleklass t.o.m. att barnet fyller 12 år ska erbjudas fritidshem minst tio timmar per vecka samt under lovverksamhet.

I yrkande 3 föreslår motionärerna att allmänt fritidshem ska vara avgiftsfritt för alla barn tio timmar per vecka och under lovverksamhet.

I kommittémotion 2023/24:2489 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 17 framför motionärerna att regeringen bör se över hur fler barn och unga kan få rätt till fritidshem, oavsett föräldrarnas livssituation för att stärka det kompensatoriska uppdraget i utbildningsväsendet.

I kommittémotion 2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 30 vill motionärerna ge alla barn rätt till fritidshemmet. Enligt motionärerna kan fritidshemmet fylla en viktig roll i att stötta de barn som har tuffast förutsättningar att klara skolan, men de barn som har störst nytta av fritidshemmet saknar ofta rätten att gå där.

Kvalitet i fritidshem

I kommittémotion 2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 24 framhåller motionärerna att fritidshemmen behöver prioriteras när det gäller både resurser och utbildad personal. Fritidshemmen har enligt motionärerna potential att bidra till både högre kunskapsresultat och jämlika livschanser.

I yrkande 25 vill motionärerna att man utvecklar samverkan mellan fritidshem och föreningsliv så att fler barn kan få ägna sig åt fritidsaktiviteter på eftermiddagarna. Läxhjälp, idrottsträning och kultur- och musikskola inom ramen för fritidshemmets verksamhet skulle enligt motionärerna underlätta livspusslet för många familjer, ge många elever samma stöd i skolarbetet och samma chans till en meningsfull fritid.

I partimotion 2023/24:2691 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkande 58 vill motionärerna stärka kvaliteten och likvärdigheten i fritidsverksamheten. Motionärerna anser att fritidshemmet är ett viktigt komplement till skolan som ger stöd i lärandet och både social och språklig träning.

Bakgrund och gällande rätt

Gällande rätt

Fritidshemmet är en del av skolväsendet, och verksamheten omfattas av bestämmelser i 1–6 kap. samt 14 kap. skollagen (2010:800). Utbildningen i fritidshemmet har till syfte att komplettera utbildningen i förskoleklassen, grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan, sameskolan och de särskilda utbildningsformer som skolplikten kan fullgöras i. Fritidshemmet ska stimulera elevernas utveckling och lärande och erbjuda dem en meningsfull fritid och rekreation. Utbildningen ska utgå från en helhetssyn på eleven och elevens behov. Fritidshemmet ska vidare främja allsidiga kontakter och social gemenskap (14 kap. 2 § skollagen). En förutsättning för att eleverna ska uppleva fritiden som meningsfull är att verksamheten utformas med deras behov, intressen och erfarenheter som grund (prop. 2009/10:165 s. 404). Undervisningen i fritidshemmet ska stärka elevers möjligheter att ta del av ett aktivt förenings-, kultur- och friluftsliv i närmiljön. Den ska även behandla bl.a. närsamhällets och föreningslivets utbud av aktiviteter och platser för kultur, fritid och rekreation (Lgr 22).

Varje kommun ska erbjuda utbildning i fritidshem för elever i kommunens förskoleklass, grundskola och anpassad grundskola. Staten ska erbjuda utbildning i fritidshem för elever i specialskola och sameskola. Elevens hemkommun är skyldig att erbjuda utbildning i fritidshem för elever som går i en fristående skola i de fall huvudmannen inte erbjuder sådan utbildning (14 kap. 3 §). En elev ska erbjudas utbildning i fritidshemmet i den omfattning som behövs med hänsyn till föräldrarnas förvärvsarbete eller studier eller om eleven har ett eget behov på grund av familjens situation i övrigt (5 §). Vidare ska elever även i andra fall erbjudas utbildning i fritidshem, om de av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling i form av sådan utbildning (6 §). Fritidshem ska erbjudas t.o.m. vårterminen det år då eleven fyller 13 år. Från och med höstterminen det år då eleven fyller 10 år får öppen fritidsverksamhet erbjudas i stället för fritidshem, om eleven inte på grund av fysiska, psykiska eller andra skäl är i behov av sådant särskilt stöd i sin utveckling som endast kan erbjudas i fritidshem (7 §).

Utredningen om utökad rätt till fritidshem

Utredningen om utökad rätt till fritidshem (U 2021:05) redovisar sina förslag i betänkandet Allmänt fritidshem och fler elevers tillgång till utveckling, lärande och en meningsfull fritid (SOU 2022:61). Förslagen syftar till att fler barn ska ges rätt att delta i fritidshemmets utbildning och få tillgång till en meningsfull fritid, utveckling och lärande. Förslagen syftar också till att skapa mer jämlika villkor för barn och elever i Sverige genom att ge fler barn tillgång till utbildningen i fritidshem.

Utredningen föreslår bl.a. att alla elever i förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola, specialskola och sameskolan samt särskilda utbildningsformer i vilka skolplikt kan fullgöras t.o.m. vårterminen det år eleven fyller tio år ska erbjudas allmänt fritidshem utan avgift. Utgångspunkten i betänkandet har varit barnets bästa. Den nya regleringen som föreslås innebär att alla barn får tillgång till fritidshemmets utbildning. Därmed tillgängliggörs fritidshemmet även för barn till vårdnadshavare som t.ex. är arbetslösa, föräldralediga, långtidssjukskrivna, deltar i arbetsmarknadsåtgärder, uppbär försörjningsstöd eller är pensionärer.

Utredningen föreslår också att 6–12-åringar ska kunna erbjudas fritidshem eller öppen fritidsverksamhet eller mer tid i dessa två verksamheter mot bakgrund av barnets levnadsvillkor.

Betänkandet bereds inom Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet).

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis framhålla att fritidshemmets verksamhet kompletterar skolan, bl.a. genom att ge eleverna förutsättningar för lärande, och bidrar därigenom till skolans kompensatoriska uppdrag. Fritidshemmen ska även stimulera elevernas utveckling och lärande och erbjuda eleverna en meningsfull fritid och rekreation. Utskottet anser att fritidshemmets verksamhet är av stor betydelse för många barn och elever och det är därför väsentligt att verksamheten i fritidshemmet håller hög kvalitet.

Utskottet vill även hänvisa till att det framgår av läroplanen att fritidshemmet ska stärka elevers möjligheter att ta del av ett aktivt förenings-, kultur- och friluftsliv i närmiljön.

Utskottet noterar de förslag som Utredningen om utökad rätt till fritidshem har lämnat i sitt betänkande SOU 2022:61. Förslagen syftar till att fler barn ska ges rätt att delta i fritidshemmets utbildning och få tillgång till en meningsfull fritid, utveckling och lärande samt till att skapa mer jämlika villkor för barn och elever i Sverige genom att ge fler barn tillgång till utbildningen i fritidshem. Utredningens förslag bereds inom Regeringskansliet och utskottet ser inte skäl att föregripa det arbete som pågår i frågan.

Därmed avstyrker utskottet motionerna 2023/24:1573 (S) yrkandena 1 och 3, 2023/24:2451 (MP) yrkande 30, 2023/24:2489 (C) yrkande 17, 2023/24:2687 (S) yrkandena 24–26 och 2023/24:2691 (MP) yrkande 58.

Motioner som bereds förenklat

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som beretts i förenklad ordning.

Jämför särskilt yttrande 1 (S), 2 (SD), 3 (C) och 4 (MP).

Utskottets ställningstagande

I betänkandet behandlas motionsyrkanden som rör samma eller i huvudsak samma frågor som utskottet har behandlat tidigare under valperioden. Under riksmötet 2022/23 gjordes detta i betänkande 2022/23:UbU6. Riksdagen har avslagit motionsyrkandena i enlighet med utskottets förslag. Utskottet ser ingen anledning att nu göra någon annan bedömning och avstyrker därför de motionsyrkanden som finns upptagna i bilaga 2.

Reservationer

1. Övergripande värdegrundsfrågor, punkt 1 (SD)

av Patrick Reslow (SD), Robert Stenkvisst (SD), Jörgen Grubb (SD) och Anders Alftberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:73 av Nima Gholam Ali Pour (SD) yrkandena 1 och 2 samt avslår motionerna

2023/24:67 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 4,

2023/24:1008 av Daniel Vencu Velasquez Castro (S),

2023/24:1164 av Staffan Eklöf (SD),

2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 18,

2023/24:2482 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 38 och

2023/24:2669 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkande 104.

Ställningstagande

I delar av Sveriges utbildningsväsende uppstår dagligen konflikter mellan religion, och då specifikt religionen islam, och det sekulära samhället. Många gånger sker en anpassning till religionen islam, t.ex. under den muslimska fastan och när förskolor i utsatta områden inför slöjtvång.

I en rapport som Malmös förskoleförvaltning publicerade 2021 (Hedersrelaterad problematik i Malmö stads förskolor – erfarenheter och behov av stöd), där samtal har förts med 18 arbetslag i kommunala förskolor i Malmö, framkommer det bl.a. att begreppen ”halal” och ”haram” har blivit ett normaliserat språkbruk, även bland barn som har svenska som modersmål, och som inte själva är muslimer. I samma rapport menar arbetslagen att förhållningen till den muslimska slöjan är ett dilemma eftersom barnen i vissa fall inte vill bära den medan föräldrarna har bestämt att barnen ska bära slöja.

Exemplen ovan är några av de alltför många situationer i det svenska utbildningsväsendet där religionen påverkar skolans verksamhet och det sker i praktiken en islamisering av skolans verksamhet.

Bortsett från att islams ökande inflytande i skolan underminerar skolans värdegrund så är det inte önskvärt och ligger inte i barnens, personalens eller samhällets intresse att islam får ett större inflytande i svenska skolor. Ofta är lärare, skolledare och även skolnämnder inte förberedda för att hantera dessa situationer och behöver vägledning i frågan. Här borde Skolverket få ett

uppdrag från regeringen att både kartlägga islamiseringen i det svenska utbildningsväsendet och ta fram förslag på allmänna råd för att motverka islamiseringen i skolorna.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

2. Övergripande värdegrundsfrågor, punkt 1 (V)

av Lorena Delgado Varas (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:67 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 4 och avslår motionerna

2023/24:73 av Nima Gholam Ali Pour (SD) yrkandena 1 och 2,

2023/24:1008 av Daniel Vencu Velasquez Castro (S),

2023/24:1164 av Staffan Eklöf (SD),

2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 18,

2023/24:2482 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 38 och

2023/24:2669 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkande 104.

Ställningstagande

För att nå det övergripande jämställdhetspolitiska målet om att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv behöver det våldsförebyggande arbetet prioriteras, enligt Jämställdhetsmyndigheten. Vänsterpartiet har en politik både för ökad jämställdhet och för att bekämpa mäns våld mot kvinnor och pojkars våld mot flickor. Jag vill därför särskilt framhålla vikten av ett sådant genomgripande arbete i hela samhället. Regeringen bör ge kommunerna i uppdrag att utveckla förebyggande insatser inom förskolor, skolor och fritidsverksamheter samt inom idrottsrörelsen för ett aktivt normkritiskt arbete mot våld.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

3. Övergripande värdegrundsfrågor, punkt 1 (C)

av Anders Ådahl (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2482 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 38 och avslår motionerna

2023/24:67 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 4,

2023/24:73 av Nima Gholam Ali Pour (SD) yrkandena 1 och 2,

2023/24:1008 av Daniel Vencu Velasquez Castro (S),

2023/24:1164 av Staffan Eklöf (SD),

2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 18 och

2023/24:2669 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkande 104.

Ställningstagande

Det ska alltid vara tydligt att det är valfritt för elever att delta i konfessionella aktiviteter. Så är det inte på alla konfessionella skolor i dag. Jag vill att konfessionella inslag ska vara avskilda från undervisningen i både rum och tid och endast få förekomma innan eller efter skoldagens slut. Då skulle barnens valfrihet stärkas och tillsynen bli enklare för Skolinspektionen. Skolor som inte lever upp till läroplanen och demokrativillkoret ska stängas.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

4. Övergripande värdegrundsfrågor, punkt 1 (MP)

av Camilla Hansén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 18 och

2023/24:2669 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkande 104 och

avslår motionerna

2023/24:67 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 4,

2023/24:73 av Nima Gholam Ali Pour (SD) yrkandena 1 och 2,

2023/24:1008 av Daniel Vencu Velasquez Castro (S),

2023/24:1164 av Staffan Eklöf (SD) och

2023/24:2482 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 38.

Ställningstagande

Jag står bakom kommittén Demokratins 100 års förslag, som redovisas i betänkandet Vår Demokrati – värd att värna varje dag (SOU 2022:28), om att skolans demokratiuppdrag bör förtydligas genom att Skolverket får i uppdrag

att utforma rekommendationer, allmänna råd och inspirationsmaterial. Redan i dag spelar skolan en central roll i det demokratiska systemet genom sitt uppdrag att förmedla och förankra kunskap och demokratiska värden. Det finns dock oklarheter i synen på hur skolans demokrati ska tolkas och omsättas i praktiken. På sikt kan detta innebära att alla barn och unga inte ges samma möjlighet att utbildas till medvetna och kompetenta samhällsmedborgare. Eftersom demokratiuppdraget är centralt för att bygga våra framtida demokratiska medborgare behöver denna fråga tas på stort allvar. Kommitténs bedömning att Skolverket bör utvärdera konsekvenserna av att politiska företrädare numera alltmer sällan bjuds in till skolorna bör lyftas fram.

Vidare utgör varje hatbrott en kränkning av en människas rättigheter och är ett uttryck för synen att alla människor inte är lika mycket värda. Jag vill därför ta krafttag mot hatbrotten på flera plan, inklusive genom förstärkt arbete inom polisen och på internet. Det förebyggande arbetet i skolan behöver också förbättras.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

5. Politiska partier i skolan, punkt 2 (S, V, MP)

av Åsa Westlund (S), Linus Sköld (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Mats Wiking (S), Camilla Hansén (MP), Lorena Delgado Varas (V) och Paula Örn (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:1671 av Alexandra Völker och Azadeh Rojhan (båda S) yrkande 2 och

avslår motion

2023/24:1717 av Camilla Brunsberg (M).

Ställningstagande

I dagens samhälle ser vi hur andelen unga som är partipolitiskt aktiva minskar trots att intresset för politik i allmänhet ökar hos ungdomar. Att engagera fler unga i partipolitiken är en viktig del för att öka ungas inflytande i samhället.

Skolan har precis som de politiska partierna ett viktigt demokratiuppdrag och bör därför hjälpa ungdomsförbunden att nå ut till ungdomarna. Så ser det däremot inte ut i dag. En bestämmelse i skollagen gör det möjligt för rektorerna att bestämma om politiska partier ska bjudas in eller inte. I skollagen beskrivs det att rektorns beslut ska vara motiverat ur ett objektivt urval samt att det ska göras på ett sakligt och opartiskt sätt som inte strider mot

objektivitetsprincipen. Att ha ett objektiva urval är bra och viktigt för opartiskheten. Det objektiva urvalet exemplifieras vidare med att skolan kan välja att enbart bjuda in partier som är representerade i riksdagen och kommun- eller regionfullmäktige, vilket är ett bra urval. Det som är själva problemet i skollagen är just att det fastställs att det är upp till rektorn att själv bestämma om politiska partier ska tas emot över huvud taget. När rektorerna väljer att inte ta emot vissa partier eller ungdomsförbund eller väljer att inte ta emot några alls på grund av något enstaka parti skadar det demokratin och möjligheten för ungdomar att faktiskt få reda på vad de olika partierna vill.

För att säkerställa att alla politiska partier som är representerade i riksdagen och region- eller kommunfullmäktige får möjlighet att besöka skolor, bör skollagen revideras.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

6. Skolans arbete med hedersrelaterade frågor, punkt 3 (S, MP)

av Åsa Westlund (S), Linus Sköld (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Mats Wiking (S), Camilla Hansén (MP) och Paula Örn (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 52 och
avslår motion

2023/24:1396 av Ann-Sofie Alm (M) yrkande 12.

Ställningstagande

Skolan ska vara en säker plats där elever och lärare kan känna sig trygga och fokusera på lärande. Bland annat måste skolans arbete med att motverka hedersrelaterat förtryck och att barn gifts bort stärkas.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

7. Trygghet och studiero i skolan, punkt 4 (S, V, MP)

av Åsa Westlund (S), Linus Sköld (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Mats Wiking (S), Camilla Hansén (MP), Lorena Delgado Varas (V) och Paula Örn (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 21 och avslår motionerna

2023/24:1036 av Anna Wallentheim (S) yrkande 1,

2023/24:2227 av Johanna Rantsi och Sten Bergheden (båda M) yrkande 4,

2023/24:2409 av Elin Nilsson (L) och

2023/24:2489 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkandena 3 och 6.

Ställningstagande

Vi anser att regeringspartierna och Sverigedemokraterna har en uttalad avsikt att frånta eleverna inflytande och medbestämmande över ordningsreglerna. Det riskerar att minska elevernas delaktighet men också ordningsreglernas legitimitet och efterlevnaden av dessa. Vi vill därför säkerställa och värna elevernas inflytande i svensk skola.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

8. Trygghet och studiero i skolan, punkt 4 (C)

av Anders Ådahl (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2489 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkandena 3 och 6 samt avslår motionerna

2023/24:1036 av Anna Wallentheim (S) yrkande 1,

2023/24:2227 av Johanna Rantsi och Sten Bergheden (båda M) yrkande 4,

2023/24:2409 av Elin Nilsson (L) och

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 21.

Ställningstagande

Vissa skolor lyckas bättre än andra. En viktig faktor för framgång är ett skickligt ledarskap hos rektorer och lärare. Jag anser att skolor behöver nyttja de sanktionsmöjligheter som nu finns, och kunskapen och stödet för lärarna behöver öka. I arbetet med att skapa trygghet och studiero måste Skolinspektionen bättre följa upp de skolor där det brister och skolmyndigheterna ska tidigt agera för att stötta rektorer och lärare på dessa skolor.

Vidare anser jag att skolor primärt ska vara en plats för att lära, men skolor betyder mycket mer för barn och ungdomar som vistas där. Det är en plattform för social interaktion och relationer. Det ska vara en trygg plats – för alla. Därför behövs det krafttag för att bekämpa sexuellt våld som utspelas på skolor. Jag vill också att Skolinspektionen tar fram en handlingsplan för hur skolan ska agera mot sexuella trakasserier och övergrepp och en ”visselblåsarfunktion” som alla huvudmän i sin tur ska införa samt att myndigheten årligen redovisar antalet anmälningar offentligt. Det ska också bli lättare att flytta elever som utsatt andra elever för sexuella trakasserier eller övergrepp. Det är viktigt att skolan inte ser mellan fingrarna när brott sker i skolmiljön, inte minst nu när ungdomskriminaliteten ökar.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

9. Kommission för att utreda mobbning, punkt 5 (S, V, MP)

av Åsa Westlund (S), Linus Sköld (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Mats Wiking (S), Camilla Hansén (MP), Lorena Delgado Varas (V) och Paula Örn (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:1036 av Anna Wallentheim (S) yrkande 2.

Ställningstagande

Skolan bör vara en trygg och säker plats för våra barn och unga, men trots detta fortsätter mobbningen att öka i Sverige. Mobbning får som vi alla vet mycket allvarliga konsekvenser, inte minst för de utsatta barnens psykiska hälsa på både kort och lång sikt.

För att vända den här negativa trenden behövs ett kraftfullt åtgärdsprogram mot mobbning som bygger på långsiktiga insatser på olika nivåer. Och dessa insatser måste såklart bygga på forskning och beprövad erfarenhet. Endast då kan Sverige återgå till att åter vara ett föregångsland i kampen mot mobbning.

En kommission bör därför tillsättas snarast för att undersöka varför mobbningen ökar i Sverige och föreslå effektiva åtgärder. Denna kommission bör involvera barn och ungdomar, civilsamhället, myndigheter och skolor för att få en bred förståelse för problemet.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

10. Mobilfri skola, punkt 6 (SD)

av Patrick Reslow (SD), Robert Stenkvist (SD), Jörgen Grubb (SD) och Anders Alftberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion 2023/24:370 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 5.

Ställningstagande

Barn och unga ska ges de bästa inlärningsförutsättningar, och ett nationellt mobilförbud där mobilerna lämnas in på rektorsexpeditionen vid ankomst skulle gynna eleverna. Mobiltelefoner används dessutom också för att skriva nedsättande om varandra och fota varandra i prekära situationer samt till rena kränkningar. Detta fenomen minskar vid mobilförbud och det är en mycket viktig aspekt i en tid när den psykiska ohälsan ökar för våra elever. Sverigedemokraterna anser att skolan ska erbjuda en optimal miljö för inläring samt fysiskt och psykiskt välmående. Vi föreslår att skolan ska vara mobilfri upp till årskurs 9. Regeringen borde i sitt arbete överväga att införa en mobilfri skola på riktigt.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

11. Vissa ämnen och kunskaper, punkt 7 (SD)

av Patrick Reslow (SD), Robert Stenkvist (SD), Jörgen Grubb (SD) och Anders Alftberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna 2023/24:367 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 6,

2023/24:425 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 3,
2023/24:497 av Rashid Farivar m.fl. (SD) yrkande 13 och
2023/24:2069 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 11 och
avslår motionerna
2023/24:12 av Björn Tidland (SD),
2023/24:273 av Cecilia Engström (KD),
2023/24:378 av Staffan Eklöf m.fl. (SD) yrkande 4,
2023/24:659 av Katarina Tolgfors och Marie Nicholson (båda M),
2023/24:799 av Serkan Köse (S),
2023/24:916 av Beatrice Timgren (SD) yrkande 2,
2023/24:1049 av Roland Utbult (KD) yrkande 1,
2023/24:1332 av Denis Begic och Ingela Nylund Watz (båda S) yrkande 2,
2023/24:2069 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 12,
2023/24:2094 av Mattias Eriksson Falk och Roger Hedlund (båda SD),
2023/24:2262 av Sten Bergheden (M),
2023/24:2419 av Roland Utbult (KD),
2023/24:2447 av Amanda Lind m.fl. (MP) yrkande 11,
2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 21 och
2023/24:2489 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 4.

Ställningstagande

Vi vill uppmärksamma följande ämnen och kunskaper.

Vi anser att svenska som andraspråk (SVA) ska avvecklas. SVA är likställt med svenska meritmässigt, men omgärdas trots det av flera oklarheter och brister. Det är dessutom det enda ämnet i grundskolan som är behovsprövat, och det saknas objektiva kriterier för att avgöra vem som ska läsa SVA i stället för svenska. Det bästa sättet för elever att lära sig god svenska är genom anpassad undervisning och höga förväntningar. Alla elever som har svenska som modersmål, och som huvudsakligt umgängesspråk med en vårdnadshavare, ska delta i vanlig svenskundervisning. Elever med annat språk än svenska som modersmål ska gå i förberedelseskola till dess att de kan tillräckligt mycket svenska för att tillgodogöra sig ordinarie svenskundervisning, likväl som all övrig undervisning.

Vidare vill vi lyfta upp att utbildning är en av de nyckelfaktorer som återkommande lyfts fram i samband med industrins fortlevnad och utveckling i Sverige. För att tillgodose en kunskapsintensiv arbetsmarknad behöver vi vara särskilt duktiga på de naturvetenskapliga ämnena redan i grundskolan, vilket i sin tur ställer krav på duktiga lärare. Insatserna i naturvetenskapliga ämnen, både vad gäller lärarutbildning och grundskola, ska intensifieras. Det finns ett stort framtida behov av ingenjörer på såväl gymnasienivå som högskolenivå, varför riktade satsningar behövs för detta.

Vi vill också uppmärksamma att det nyligen rapporterades att Hongkong blir det första landet att inkludera artificiell intelligens (AI) i skolornas läroplan från grundskolan. Eleverna kommer att studera grundläggande

aspekter av teknologin, inklusive användningen av Chat GPT och andra språkmodeller, samt dess etiska och samhälleliga påverkan. Sverigedemokraterna välkomnar en liknande satsning på att inkludera AI och cybersäkerhet i skolundervisningen som en positiv och framtidsinriktad åtgärd. Att elever från tidig ålder får undervisning om AI, i de ämnen där detta är relevant, ger dem en konkurrensfördel och förbereder dem för en framtid där teknologin kommer att spela en allt större roll. Inkluderingen av AI i läroplanen främjar också elevernas kritiska tänkande när det gäller teknologins påverkan. Det ger dem möjlighet att delta i diskussioner om etik, risker och fördelar med AI-användning. Kunskap om cybersäkerhet hjälper eleverna att förstå farorna med internetanvändning och digitala plattformar samt ökar medvetenheten om hot som virus, skadlig kod, nätfiske (phishing) och andra bedrägerier.

Vi anser vidare att ökad kunskap om psykisk ohälsa är grundläggande och kan ha stor betydelse för att främja problemlösande förmåga och emotionell intelligens. Effekten av evidensbaserade kunskapsinsatser som exempelvis programmet Youth Aware of Mental Health (YAM) har visat sig vara mycket god. Att ge skolelever verktyg att hantera och få förståelse för sina egna och andras känslor är enligt resultaten en mycket effektiv metod. Preventiva och hälsofrämjande insatser med syftet att stärka den psykiska hälsan och minska antalet självmord måste lyftas fram. Om vi ger våra unga möjligheter att utveckla sina emotionella färdigheter och kunskaper om psykisk hälsa, får de bättre förutsättningar att möta svårigheter i livet. Utökad stöd till kunskapsbyggande insatser måste därför ses över.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

12. Vissa ämnen och kunskaper, punkt 7 (C)

av Anders Ådahl (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2489 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 4 och avslår motionerna

2023/24:12 av Björn Tidland (SD),

2023/24:273 av Cecilia Engström (KD),

2023/24:367 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 6,

2023/24:378 av Staffan Eklöf m.fl. (SD) yrkande 4,

2023/24:425 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 3,

2023/24:497 av Rashid Farivar m.fl. (SD) yrkande 13,

2023/24:659 av Katarina Tolgfors och Marie Nicholson (båda M),

2023/24:799 av Serkan Köse (S),
2023/24:916 av Beatrice Timgren (SD) yrkande 2,
2023/24:1049 av Roland Utbult (KD) yrkande 1,
2023/24:1332 av Denis Begic och Ingela Nylund Watz (båda S) yrkande 2,
2023/24:2069 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkandena 11 och 12,
2023/24:2094 av Mattias Eriksson Falk och Roger Hedlund (båda SD),
2023/24:2262 av Sten Bergheden (M),
2023/24:2419 av Roland Utbult (KD),
2023/24:2447 av Amanda Lind m.fl. (MP) yrkande 11 och
2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 21.

Ställningstagande

Jag vill att undervisningen i sex och relationer ska fortsätta att stärkas och att utbildningsinsatser för detta ska genomföras för befintlig skolpersonal.

Att skapa respektfulla miljöer handlar om hur eleverna behandlar varandra i skolans vardag. Det handlar även om att ge unga redskap i det kommande vuxenlivet. Det är därför viktigt att lärare har kompetens att lyfta upp frågor relaterade till normer och värderingar.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

13. Vissa ämnen och kunskaper, punkt 7 (MP)

av Camilla Hansén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anføres i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2023/24:2447 av Amanda Lind m.fl. (MP) yrkande 11 och
2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 21 och
avslår motionerna
2023/24:12 av Björn Tidland (SD),
2023/24:273 av Cecilia Engström (KD),
2023/24:367 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 6,
2023/24:378 av Staffan Eklöf m.fl. (SD) yrkande 4,
2023/24:425 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 3,
2023/24:497 av Rashid Farivar m.fl. (SD) yrkande 13,
2023/24:659 av Katarina Tolgfors och Marie Nicholson (båda M),
2023/24:799 av Serkan Köse (S),
2023/24:916 av Beatrice Timgren (SD) yrkande 2,
2023/24:1049 av Roland Utbult (KD) yrkande 1,
2023/24:1332 av Denis Begic och Ingela Nylund Watz (båda S) yrkande 2,

2023/24:2069 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkandena 11 och 12,
2023/24:2094 av Mattias Eriksson Falk och Roger Hedlund (båda SD),
2023/24:2262 av Sten Bergheden (M),
2023/24:2419 av Roland Utbult (KD) och
2023/24:2489 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 4.

Ställningstagande

Jag anser att det är viktigt att även elever som kommer från studieovana hem får tillfälle att lära känna estetiska ämnen, och därför är det nödvändigt att detta ämne är obligatoriskt. Undervisning i estetiska ämnen kan även bidra till att eleverna mår bättre och minska stressen samt att eleverna får en mer positiv inställning till skola och lärande. Konst och kultur är inte en ytlig utsmyckning eller enkel förströelse. Det är vägar för att förstå världen, att kunna arbeta kreativt och nyskapande med avancerade processer. Det vi lär oss i de estetiska ämnena hjälper lärandet i stort. Jag vill ge estetiska kunskaper större plats i utbildningen, från förskola till folkbildning, från kulturskola till konstnärliga högre utbildningar och forskning. Det är t.ex. en av förutsättningarna för det svenska musikundret.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

14. Lärande för hållbar utveckling, punkt 8 (V, MP)

av Camilla Hansén (MP) och Lorena Delgado Varas (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 23.

Ställningstagande

Vi vill att lärande för hållbar utveckling ska genomsyra all utbildning. Vi anser att hållbar utveckling ska framgå tydligare i skolväsendets uppdrag, vilket innebär att alla skolformer för både elever och vuxna, ska ha hållbar utveckling med dimensionerna social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet som ett grundläggande perspektiv i utbildningen, som nu finns för barnen i förskolan.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

15. Läsfrämjande satsningar, punkt 9 (S, MP)

av Åsa Westlund (S), Linus Sköld (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Mats Wiking (S), Camilla Hansén (MP) och Paula Örn (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 28.

Ställningstagande

Den socialdemokratiskt ledda regeringen genomförde en rad insatser för att främja läsandet bland unga. Läroplanerna ändrades så att högläsning tydligt blev en del av förskolans verksamhet. Hundratals miljoner har satsats på kompetensutveckling för förskollärare och lärare i läs- och skrivutveckling inom ramen för Läslyftet. Att fortsätta stärka läs- och skrivförmågan är enligt vår mening avgörande för att kunskapsresultaten ska fortsätta öka. Därför bör fler läsfrämjande insatser också genomföras.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

16. Betyg och bedömning, punkt 10 (S, V, MP)

av Åsa Westlund (S), Linus Sköld (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Mats Wiking (S), Camilla Hansén (MP), Lorena Delgado Varas (V) och Paula Örn (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 44 och
avslår motionerna
2023/24:1200 av Jim Svensk Larm (S),
2023/24:1592 av Sofia Skönnbrink m.fl. (S),
2023/24:2172 av Ann-Sofie Lifvenhage (M) och
2023/24:2482 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkandena 16, 18 och 19.

Ställningstagande

Vi kräver att regeringen lyssnar på Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD), Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU) och den tidigare Betygsutredningen och tillsätter en översyn av betygssystemet i syfte att stoppa utslagningen från skolan och göra betygen mer rättvisa. Denna översyn ska omfatta både den hårda godkäntrörelsen, betyget F, utformningen av de betygskriterier som avgör betygsstegen och behörighetsreglerna för gymnasieskolan. En väg framåt kan vara att utreda möjligheten att införa en tydligare koppling till resultaten på de nationella proven på grupp-nivå. Skolverket har exempelvis tagit fram mått för att bedöma hur likvärdig betygs-sättningen är genom att undersöka hur skolors genomsnittliga slutbetyg skiljer sig från samma skolors genomsnittliga provresultat. Ju mindre skillnaden är mellan slutbetygen och provresultaten, desto mer likvärdig kan betygs-sättningen antas vara. Detta är ett intressant mått som bör utredas vidare som en metod för att bedöma likvärdigheten i betygs-sättningen på grupp- och skol-nivå men även som en metod för att identifiera och motverka glädjebetyg.

Mer behöver också göras för att alla elever ska bli behöriga. Skolan ska ta hänsyn till barns och elevers olika behov och alla barn ska ges ledning och stimulans för att kunna utvecklas så långt som möjligt. Det är viktigt att det alltid finns sätt att bygga på sina kunskaper. För att skolan alltid ska leda vidare utifrån varje elevs behov och möjlighet att lära sig mer behöver skolsystemet reformeras så att inga barn och unga slås ut samtidigt som kunskapsresultaten fortsätter att öka. Tydligare uppdrag krävs till myndigheter för att se över vilka insatser som kan göras för att höja pojkars skolresultat och minska stress och psykisk ohälsa bland flickor.

Översynen av betygssystemet behöver också se över huruvida de kunskapskrav som ställs och betygskriterier som gäller i skolan är åldersadekvata för både pojkar och flickor, särskilt med beaktande av barns kognitiva utveckling.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

17. Betyg och bedömning, punkt 10 (C)

av Anders Ådahl (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2482 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkandena 16, 18 och 19 samt avslår motionerna

2023/24:1200 av Jim Svensk Larm (S),

2023/24:1592 av Sofia Skönnbrink m.fl. (S),
2023/24:2172 av Ann-Sofie Lifvenhage (M) och
2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 44.

Ställningstagande

Betygsinflationen underminerar tilliten till svensk skola. Det är särskilt problematiskt när det påverkar intagningen till vidare studier efter gymnasiet i hela landet. Det måste motverkas för att betygen ska vara rättvisande och elever med rätt färdigheter och kunskaper ska komma in på rätt utbildning. Det finns flera modeller som bl.a. Skolverket har tittat på för att uppnå detta. Den modell som Skolverket anser skulle ha störst effekt för en likvärdig betygsättning är s.k. statistisk moderering. Det innebär att elevens resultat från nationella prov vägs samman med lärarens betygsättning i det aktuella ämnet via statistisk moderering. Med andra ord skulle elevens betyg bygga på både lärarens bedömning, nationella prov och elevens prestation i förhållande till skolans samlade resultat. Denna och andra modeller behöver prövas i ett fortsatt arbete för att komma till rätta med betygsinflationen.

Specialpedagogiska skolmyndigheten påpekade redan innan det nuvarande betygssystemet infördes att man inte analyserat hur betygsättningen kan påverkas av att betyget E utformats på annat sätt än övriga betyg. För att en lärare ska kunna sätta ett E måste eleven ha visat kunskaper inom samtliga delar av betygskriterierna för betyget E. Det krävs alltså mer för att ta steget från F till E än för stegen mellan de högre betygen. Samtidigt som det är viktigt med tydliga krav och förväntningar på eleverna att de ska klara kunskapsmålen, är det också viktigt att elever inte slås ut på grund av att det blivit omotiverat svårt att få ett godkänt betyg. Vi vill att betygssteget E ska sättas utifrån en sammanvägd bedömning precis som när betygen A–D sätts.

Den hårda godkäntgränsen i svensk skola och det tillhörande betyget F har stora negativa konsekvenser för enskilda elever och leder även till negativa konsekvenser för lärarnas arbetsmiljö. Abstrakta betygs-kriterier och en skarp gräns fungerar inte tillsammans. Att en stor del av Sveriges ungdom i praktiken stoppas från att kunna få en bra utbildning bidrar till utanförskap och sociala problem. Utan en skarp godkäntgräns skulle ändå meritpoäng avgöra vilka gymnasieprogram som är möjliga för eleverna att komma in på. Men det skulle inte bli ett fullt stopp. Jag anser därför att övergången från grund- till gymnasieskola bör utredas i sin helhet, inklusive den hårda godkäntgränsen och betyget F.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

18. Tillgång till läromedel, punkt 11 (S, V)

av Åsa Westlund (S), Linus Sköld (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Mats Wiking (S), Lorena Delgado Varas (V) och Paula Örn (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 31.2.

Ställningstagande

Vi anser att förslagen i Läromedelsutredningen – böckernas betydelse och elevernas tillgång till kunskap (SOU 2021:70) ska förverkligas, i den del som handlar om att inrätta en läromedelsnämnd och ett statligt produktionsstöd. År 2021 presenterade Läromedelsutredningen sina förslag utifrån uppdraget att bl.a. föreslå hur statens roll ska se ut när det gäller läromedel i svensk skola. Bland förslagen fanns inrättandet av en läromedelsnämnd och ett statligt produktionsstöd. Förslagen är viktiga för att säkerställa en god och likvärdig tillgång till läromedel av hög kvalitet på alla skolor.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

19. Tillgång till skolbibliotek, punkt 12 (S, V, MP)

av Åsa Westlund (S), Linus Sköld (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Mats Wiking (S), Camilla Hansén (MP), Lorena Delgado Varas (V) och Paula Örn (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 16 och
2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 32 och
avslår motionerna
2023/24:812 av Serkan Köse (S) och
2023/24:1494 av Gunilla Carlsson och Mattias Jonsson (båda S).

Ställningstagande

Skolbibliotek är viktiga för lärandet och för att tillgången till bl.a. litteratur, läromedel och digitala resurser ska vara jämlik. Den förra regeringen satsade på personalförstärkningar i skolbibliotek, och genom Läslyftet har även skolbibliotekarier fått möjlighet till kompetensutveckling. Skolbiblioteken lyftes in i läroplanerna. I dag ser vi dock att tillgången till ändamålsenliga skolbibliotek är ojämlig. En del skolor har bemannade skolbibliotek och god tillgång på läromedel medan andra, ofta vinstdrivande friskolor, sparar in på resurser genom att bara erbjuda en boklåda eller en hylla i korridoren. Vinstjakten skapar incitament för skolkoncerner att spara in på skolbibliotek. Jämte förbud mot vinstuttag i skolan krävs tydliga regleringar för skolbibliotek som gör att vinstdrivande skolor inte kan spara in på böcker och skolbibliotek för att i stället gå med vinst. Det är viktigt att säkerställa en likvärdig tillgång till bemannade skolbibliotek.

Vi vill särskilt lyfta fram några förslag i utredningen Skolbibliotek för bildning och utbildning (SOU 2021:3). Det behöver regleras vad som är ett skolbibliotek. Det ska vara en gemensam och ordnad resurs med ett utbud av digitala och analoga medier som ska präglas av allsidighet och kvalitet och ställas till elevernas och lärarnas förfogande. I dag saknas reglering i skollagen av syftet med skolbibliotek. Utredningen föreslår att skollagen ska tydliggöra att syftet med skolbiblioteket är att främja elevernas läsande och medie- och informationskunnighet. Vidare ska det framgå av skollagen att skolbibliotek ska vara bemannade. Huvudmannen ska sträva efter att i första hand anställa personal som har en examen inom biblioteks- och informationsvetenskap.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

20. Undervisning i modersmål och minoritetsspråk, punkt 13 (S)

av Åsa Westlund (S), Linus Sköld (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Mats Wiking (S) och Paula Örn (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anføres i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 30 och
avslår motionerna
2023/24:1524 av Amanda Lind m.fl. (MP) yrkandena 1 och 2,
2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 19,
2023/24:2489 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 18 och
2023/24:2691 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkande 41.

Ställningstagande

Goda språkkunskaper i svenska, engelska och andra språk blir alltmer en tillgång i en global värld. Forskning visar att modersmålsundervisning förbättrar ordförrådet inte bara på modersmålet utan också på svenska och bidrar dessutom till bättre skolresultat. Den översyn av modersmålsundervisningen som regeringspartierna och Sverigedemokraterna aviserat riskerar därmed snarare att leda till negativ påverkan på kunskapsutvecklingen både i modersmålet och i svenska språket. Vi vill i stället stärka modersmålsundervisningen och den nationella minoritetsspråksundervisningen i linje med forskningen på området.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

21. Undervisning i modersmål och minoritetsspråk, punkt 13 (C)

av Anders Ådahl (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2489 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 18 och avslår motionerna

2023/24:1524 av Amanda Lind m.fl. (MP) yrkandena 1 och 2,

2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 19,

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 30 och

2023/24:2691 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkande 41.

Ställningstagande

I en skola där alla elever ska mötas utifrån sina behov och förutsättningar är det viktigt att elever får tillgång till undervisning i minoritetsspråk och modersmål. Att få möjlighet att behärska sitt modersmål i både tal och skrift har stor påverkan på barnets språkutveckling i stort. Det är också ett sätt att stärka sin kulturella identitet genom att utveckla kunskaper om inte bara språket utan även om kulturer och samhällen där modersmålet talas. Framtiden för många av de nationella minoritetsspråken som levande språk i Sverige är hotad och kräver insatser från samhällets sida. Att kunna ta del av sitt minoritetsspråk eller modersmål är viktigt i arbetet med att stärka elevers språkutveckling och kunskapsinhämtning men också identitetsskapande. Skolan spelar här en viktig roll. Bland annat behöver fler lärare i nationella minoritetsspråk och modersmål utbildas, och barn och ungdomar behöver få

möjlighet att studera språken. Det har betydelse för barnets språk- och kunskapsutveckling.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

22. Undervisning i modersmål och minoritetsspråk, punkt 13 (MP)

av Camilla Hansén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2023/24:1524 av Amanda Lind m.fl. (MP) yrkandena 1 och 2,

2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 19 och

2023/24:2691 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkande 41 och

avslår motionerna

2023/24:2489 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 18 och

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 30.

Ställningstagande

Förstaspråkets betydelse för lärande, förståelse och meningsskapande är väl belagd i både svensk och internationell forskning. Möjligheten till modersmålsundervisning för både barn, elever och vuxenstudier bör därför stärkas, inte minst i syfte att främja språkinläring och etablering.

För att ytterligare revitalisera och stärka minoritetsspråken i Sverige bör nya bestämmelser om undervisning i nationella minoritetsspråk införas för alla obligatoriska skolformer, gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan. Det är viktigt att minoritetsspråken garanteras ökad undervisningstid inom ramen för skoldagen. Sverige bör också utöka den tvåspråkiga undervisningen för samiska. Undervisningen måste införlivas i den ordinarie skoldagen för att locka fler elever att läsa nationella minoritetsspråk. Skolan behöver erbjuda ett tillräckligt antal timmar för att eleverna ska ha möjlighet att tillägna sig det aktuella språket och kunna använda det vidare i studier och arbete.

Vidare bör nationellt minoritetsspråk införas som eget ämne i skolan. I likhet med det som Utredningen förbättrade möjligheter för elever att utveckla sitt nationella minoritetsspråk föreslår i sitt betänkande (SOU 2017:91) bör ämnet nationellt minoritetsspråk införas som ett eget ämne i skollagen, med cirka tre timmars undervisning per vecka under ordinarie skoltid. Genom en egen beteckning kan ämnets status stärkas. Det skulle också öka möjligheten att attrahera kompetenta språklärare.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

23. Rätt till fritidshem, punkt 14 (S)

av Åsa Westlund (S), Linus Sköld (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Mats Wiking (S) och Paula Örn (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 26 och avslår motionerna

2023/24:1573 av Adnan Dibrani m.fl. (S) yrkandena 1 och 3,

2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 30 och

2023/24:2489 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 17.

Ställningstagande

Vi anser att rätten att vistas på fritidshem successivt behöver utvidgas till att omfatta alla elever så att den inte blir beroende av vad elevernas föräldrar har för sysselsättning. Fritidshemmets potential att bidra till ökat lärande och jämlika uppväxtvillkor ska tas tillvara.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

24. Rätt till fritidshem, punkt 14 (C, MP)

av Anders Ådahl (C) och Camilla Hansén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 30 och

2023/24:2489 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 17 och avslår motionerna

2023/24:1573 av Adnan Dibrani m.fl. (S) yrkandena 1 och 3 samt

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 26.

Ställningstagande

Fritidshemmet är en underutnyttjad resurs som i dag kan spå på ojämlikheten eftersom det inte erbjuds alla barn. Fritidshemmet är ett viktigt komplement till skolan. Det ger barnet stöd i lärandet och både social och språklig träning. Det är en plats för läsning och kulturupplevelser, för rörelse och friluftsliv, men också för vila och rekreation.

Barn till föräldrar som är föräldralediga eller sjukskrivna står utan rätt till fritids. Det är ungefär 85 procent av alla 6–9-åringar som är inskrivna i fritidshem. Men i utanförskapsområden är andelen bara 68 procent. De barn som skulle ha allra mest nytta av fritidshem får inte denna möjlighet fullt ut idag. Det skapar en ojämlik start i livet – och är ett hinder för integrationen. Vi anser därför att rätten till fritids bör öka. Vi vill att alla barn i förskoleklass upp t.o.m. årskurs 3 ska få delta i fritidshemmets verksamhet minst tio timmar i veckan under läsåret utan avgift. Det ska också gälla barn vars föräldrar är föräldralediga eller arbetslösa.

Genom att öka kvaliteten och likvärdigheten stärker vi tidiga och kompensatoriska insatser i utbildningssystemet.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

25. Kvalitet i fritidshem, punkt 15 (S)

av Åsa Westlund (S), Linus Sköld (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Mats Wiking (S) och Paula Örn (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkandena 24 och 25 samt avslår motion

2023/24:2691 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkande 58.

Ställningstagande

Fritidshemmen ska vara en självklar del av skoldagen för skolbarnen. Fritidshem av hög kvalitet har betydelse för barns utveckling. Genom att sätta leken i centrum kan fritidspedagogiken stärka elevernas kunskaper, samarbetsförmåga, självkänsla och sociala utveckling. Fritidshemmen har därmed potential att bidra till både högre kunskapsresultat och jämlika livschanser. Fritidshemmen behöver prioriteras högre av såväl huvudmän som staten när det gäller både resurser och utbildad personal.

Vi vill också att samverkan mellan fritidshemmen och föreningslivet utvecklas så att fler barn kan få ägna sig åt fritidsaktiviteter på efter-

middagarna. På fritids ska alla barn få ta del av idrotts- och kulturaktiviteter. Lärhjälpen, idrottsträning och kultur- och musikskola inom ramen för fritidshemmets verksamhet skulle underlätta livspusslet för många familjer och ge många elever samma stöd i skolarbetet och samma chans till en meningsfull fritid. Så skapar vi enligt vår mening ett tryggare Sverige.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

26. Kvalitet i fritidshem, punkt 15 (MP)

av Camilla Hansén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2691 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkande 58 och avslår motion

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkandena 24 och 25.

Ställningstagande

Vi anser att kvaliteten och likvärdigheten i fritidsverksamheten bör stärkas. Fritidshemmet är ett viktigt komplement till skolan. Det ger barn stöd i lärandet och både social och språklig träning. Fritids kan fylla en viktig roll i att stötta de barn som har tuffast förutsättningar att klara skolan.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

Särskilda yttranden

1. Motioner som bereds förenklat, punkt 16 (S)

Åsa Westlund (S), Linus Sköld (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Mats Wiking (S) och Paula Örn (S) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2 eftersom motsvarande förslag har behandlats av utskottet i betänkande 2022/23:UbU6. Vi vidhåller vårt partis ståndpunkter i motsvarande frågor men avstår från att ge uttryck för dem i detta betänkande.

2. Motioner som bereds förenklat, punkt 16 (SD)

Patrick Reslow (SD), Robert Stenkvist (SD), Jörgen Grubb (SD) och Anders Alftberg (SD) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2 eftersom motsvarande förslag har behandlats av utskottet i betänkande 2022/23:UbU6. Vi vidhåller vårt partis ståndpunkter i motsvarande frågor men avstår från att ge uttryck för dem i detta betänkande.

3. Motioner som bereds förenklat, punkt 16 (C)

Anders Ådahl (C) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2 eftersom motsvarande förslag har behandlats av utskottet i betänkande 2022/23:UbU6. Vi vidhåller vårt partis ståndpunkter i motsvarande frågor men avstår från att ge uttryck för dem i detta betänkande.

4. Motioner som bereds förenklat, punkt 16 (MP)

Camilla Hansén (MP) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2 eftersom motsvarande förslag har behandlats av utskottet i betänkande 2022/23:UbU6. Vi vidhåller vårt partis ståndpunkter i motsvarande frågor men avstår från att ge uttryck för dem i detta betänkande.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2023/24

2023/24:12 av Björn Tidland (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga att införa svenskt kulturarv och hembygdkunskap i läroplanen och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:54 av Björn Söder (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undervisning om folkmordet 1915 bör skrivas in i den svenska läroplanen och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:67 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge kommunerna i uppdrag att utveckla förebyggande insatser inom förskolor, skolor och fritidsverksamheter för ett aktivt normkritiskt arbete mot våld och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:73 av Nima Gholam Ali Pour (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga att ge Skolverket i uppdrag att kartlägga islamiseringen i det svenska utbildningsväsendet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga att ge Skolverket i uppdrag att ta fram allmänna råd för att motverka islamiseringen i förskolor, grundskolor och gymnasieskolor och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:119 av Eric Palmqvist (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga att införa obligatorisk totalförsvarskunskap i grundskolan och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att berörda myndigheter låter utreda hur totalförsvarskunskap ska utformas och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:273 av Cecilia Engström (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra en översyn av ämnet hem- och konsumentkunskap för att möjliggöra att tillräcklig del utgörs av utbildning om privatekonomi och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:342 av Mona Olin (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över möjligheten att utreda omfattningen av elever som inte har gymnasiebehörighet i kärnämnen när de slutar grundskolan, om dessa har godkänts tidigare läsår och flyttats upp till nya årskurser, trots bristande kunskaper, och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över möjligheten att utreda att elever måste uppnå respektive årskurs mål i minst två av tre kärnämnen för att flyttas upp till nästa årskurs och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:349 av Runar Filper m.fl. (SD):

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur skolan kan arbeta för att ytterligare öka kunskaperna om allemansrätten och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:366 av Patrick Reslow m.fl. (SD):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i sitt arbete för en bättre skola bör överväga en uppdatering av läroplanen där modersmålsundervisning, de nationella minoritetsspråken undantagna, utmönstras och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringens arbete mot hedersrelaterat förtryck även bör omfatta ett förbud mot klädkontroll av förskolebarn och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:367 av Patrick Reslow m.fl. (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i sitt arbete borde verka för att stärka det svenska språket i skolan och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i sitt arbete borde överväga att fastställa föräldrars ansvar för barnens uppföstran i skollagen och tillkännager detta för regeringen.

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i sitt arbete borde införa skriftliga ordningsomdömen fr.o.m. årskurs 1 och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i sitt arbete för en bättre skola bör överväga en uppdatering av läroplanen där modersmålsundervisning, de nationella minoritetsspråken undantagna, utmönstras och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen borde överväga att avveckla svenska som andraspråk och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen borde överväga obligatoriska betyg från och med årskurs 4 och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen borde överväga att betyg ska ges i varje enskilt ämne i grundskolan och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen borde överväga att införa olovlig frånvaro i betyget och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i sitt arbete borde understryka vikten av den svenska kulturen och det svenska kulturarvet och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i sitt arbete borde beakta värdet av att skolan lär ut den djupa innebörden av demokrati och respekt för andras åsikter samt stimulera till kritiskt och självständigt tänkande och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i sitt arbete borde beakta värdet av att skolan ska vara partipolitiskt neutral och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:370 av Patrick Reslow m.fl. (SD):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen borde överväga att införa en mobilfri skola på riktigt och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen borde beakta förändrade betygskriterier för praktiska ämnen och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:378 av Staffan Eklöf m.fl. (SD):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inte minska antalet skoltimmar för hem- och konsumentkunskap och

samarbete om matsvinn mellan myndigheter med sådana uppdrag och skola och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:386 av Michael Rubbestad m.fl. (SD):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vad regeringen bör beakta för att uppnå en jämställd utbildning och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:411 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka unga personers kunskaper om privatekonomi och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:414 av Thomas Morell m.fl. (SD):

77. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa enklare trafikutbildning i grundskolan och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:425 av Tobias Andersson m.fl. (SD):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att värna de naturvetenskapliga ämnena i utbildningssystemet och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:497 av Rashid Farivar m.fl. (SD):

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tidiga utbildningsinsatser i skolan gällande AI och cybersäkerhet och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:657 av Kadir Kasirga (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att säkra rätten till modersmålsundervisning för alla barn och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:659 av Katarina Tolgfors och Marie Nicholson (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa totalförsvarskunskap i skolan för att förbereda och öka medvetenheten hos eleverna om samhället och individens roll i kris eller krig och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:799 av Serkan Köse (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om konsument- och privatekonomi i skolan och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:812 av Serkan Köse (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att inrätta ett nationellt digitalt skolbibliotek och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:916 av Beatrice Timgren (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur näringsundervisningen i skolor kan leda till bättre hälsa och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1008 av Daniel Vencu Velasquez Castro (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att stärka skolors arbete för likabehandling samt för att motverka att hbtqi-personers rättigheter kränks och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1036 av Anna Wallentheim (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att inrätta en nollvision mot mobbning och kränkningar mot barn och unga och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att tillsätta en kommission som kan involvera barn och unga, civilsamhället, myndigheter och skolan för att utreda ökningen samt föreslå skarpa åtgärder och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att införa begreppet mobbning i skollagen för att komplettera begreppen kränkning och diskriminering för att förtydliga skolans ansvar och behovet av förebyggande åtgärder, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2023/24:1049 av Roland Utbult (KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att i skolor genomföra porrkritiska samtal i sex- och samlevnadsundervisningen och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1051 av Ingemar Kihlström (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram ytterligare klargörande direktiv under riksdagsåret 2023/24 för att möjliggöra

skolavslutningar och firanden av årets traditionella högtider med konfessionella inslag i kyrkolokaler och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1164 av Staffan Eklöf (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för en nationell sammanhållning och gemenskap i skolan och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1200 av Jim Svensk Larm (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över betygssystemet för att införa ett system utan utslagning och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1332 av Denis Begic och Ingela Nylund Watz (båda S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att undervisa om folkmordet seyfo 1915 och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppmana regeringen att även inkludera andra folkmord och etniska rensningar i undervisningen för att främja en mer heltäckande förståelse för mänskliga rättigheter och global historia och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1396 av Ann-Sofie Alm (M):

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att klargöra hur vite kan utdelas för vårdnadshavare vars barn förhindras skolgång enligt skolplanen på grund av hederskultur och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1430 av Ann-Sofie Lifvenhage (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att ta fram nationella prov för anpassad skola för att ge samtliga barn rätten till en kvalitativt styrd undervisning och bedömning och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1460 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga en strykning av att skolan har ett ansvar för att motverka traditionella könsmonster och tillkännager detta för regeringen.

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga att utreda behovet av en uppdatering av läroplanerna med tydliga texter om hedersrelaterat våld och förtryck och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1462 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över möjligheten att utreda införandet av utbildningspraktik för högstadieelever och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över möjligheten att införa trafikteori i skolan och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över möjligheten att utreda en ökad undervisning för elever med tillhörande praktik i samhällsviktiga funktioner och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över möjligheten till en ökad undervisning i respekt, vett och etikett samt sociala koder och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över en ökad verklighets- och djurnära pedagogik för svenska elever och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över möjligheten att utreda hur ökade kunskaper om arbetsrätt och arbetsmarknadens villkor på bästa sätt förs in i grundskolans utbildningsplaner och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1494 av Gunilla Carlsson och Mattias Jonsson (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att införa en tydligare reglering av elevers tillgång till bemannade skolbibliotek och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1524 av Amanda Lind m.fl. (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utökade möjligheter till minoritetsspråk för alla de obligatoriska skolformerna, för gymnasieskolan och gymnasiesärskolan och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa nationellt minoritetsspråk som eget ämne i skolan och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1573 av Adnan Dibrani m.fl. (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att alla barn i F-klass t.o.m. att barnet fyller 12 år ska erbjudas fritidshem minst tio timmar per vecka samt under lovverksamhet och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att göra allmänt fritidshem tio timmar/vecka samt lovverksamhet avgiftsfritt för alla barn och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1592 av Sofia Skönbrink m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda betyget F i grundskolan och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1671 av Alexandra Völker och Azadeh Rojhan (båda S):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över skollagen för att öka möjligheten för politiska ungdomsförbund att besöka skolor och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1717 av Camilla Brunsberg (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att politiska ungdomsförbund bör få möjlighet att informera på skolor och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1721 av Teresa Carvalho m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att se över bestämmelserna för att bjuda in politiska partier till skolan och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1892 av Julia Kronlid och Aron Emilsson (båda SD):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att tillåta och välkomna skolavslutningar i kyrkan och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2004 av Sofie Eriksson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att låta Sveriges lokala språk och dialekter uppmärksammas mer i skolan och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2069 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD):

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att stärka stödet till riktade kunskapsinsatser i grund- och

gymnasieskola som fokuserar på psykisk hälsa och ohälsa och tillkännager detta för regeringen.

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att integrera kunskap om psykisk hälsa och ohälsa i läroplanen och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2072 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i sitt arbete bör sträva efter en stärkt sexualundervisning i skolan och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2094 av Mattias Eriksson Falk och Roger Hedlund (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga möjligheten till obligatorisk och återkommande utbildning i VMA-systemet i grund- och gymnasieskolan och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2163 av Johanna Rantsi (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka möjligheten för politiska ungdomsförbund att möta gymnasieungdomar och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2172 av Ann-Sofie Lifvenhage (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur ett omdöme i ansvarstagande, ordning och reda för skolans senare år skulle kunna se ut och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2177 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten för skolan att i större utsträckning undervisa i praktiska kunskaper och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2178 av Ann-Sofie Lifvenhage (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att arbeta fram digitala nationella prov för grundskolan för en tidseffektiv och säker rättning och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2215 av Ann-Sofie Lifvenhage (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att införa tidig obligatorisk simundervisning i samband med idrottsundervisningen i grundskolan för att rädda liv och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2226 av Ann-Sofie Lifvenhage (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att undervisning i privatekonomi bör finnas som obligatorisk del i grundutbildningen för svenska elever inom ramen för grundskolan och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2227 av Johanna Rantsi och Sten Bergheden (båda M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att se över lagar och regler i syfte att ge skolpersonal tydligare möjligheter och skyldigheter att ingripa vid ordningsstörande beteende i skolan och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att se över lagar och regler så att elever kan bli avstängda snabbare än i dag om de stör ordningen på skolan, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att i skollagen tydligare reglera elevernas ansvar för trygghet och studiero i skolan och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över införandet av journalskolor och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2262 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att stärka och öka intresset hos skolelever att läsa och lära sig det tyska språket och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2287 av Johanna Rantsi (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att modernisera hem- och konsumentkunskapen i skolan och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2288 av Johanna Rantsi (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att införa ordningsomdömen i skolan och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2318 av Alexandra Anstrell (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla ungdomar borde få chansen att lära sig mer om privatekonomi än i dag och undersöka möjligheterna att uppdra åt Skolverket att skapa möjligheter till än mer privatekonomi i alla skolformer och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2409 av Elin Nilsson (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ändra skollagen för att möjliggöra för skolhuvudmän att samverka vid omplacering av elever och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2419 av Roland Utbult (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att samlevnad och relationer bör få större utrymme i skolans sex- och samlevnadsundervisning och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2447 av Amanda Lind m.fl. (MP):

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge estetiska kunskaper och upplevelser större plats i alla delar av utbildningskedjan och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP):

16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lagstifta om bemannade skolbibliotek och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om nationell strategi för att stärka medie- och informationskunnigheten och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förtydliga skolans demokratiuppdrag och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta nationellt minoritetsspråk som ett nytt skolämne och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kulturens och kreativitetens utbildningskedja och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lärande för hållbar utveckling ska genomsyra all utbildning och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om miljö, hållbarhet och biologisk mångfald i förskola, förskoleklass, grundskola och gymnasium m.fl. skolformer och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge alla barn rätt till fritidshemmet och tillkännager detta för regeringen.
39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om inrätta ett nationellt centrum för normkritisk pedagogik och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2482 av Muharrem Demirok m.fl. (C):

16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur betygsinflationen ska stävjas genom att införa exempelvis statistisk moderering eller annan likvärdig modell och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa sammanvägd bedömning för betygssteget E och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en betygsutredning som tittar särskilt på betygssteget F, den hårda godkäntgränsen samt om betyg bör introduceras i årskurs 6 eller först i högstadiet och tillkännager detta för regeringen.
38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att konfessionella inslag i skolan enbart ska få tillåtas innan och efter skoldagen och ska vara avskilda från undervisningen i rum och tid och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2489 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skolor som har återkommande problem med trygghet och studiero behöver följas upp än mer och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbetet i skolorna med sex- och relationsundervisning ska stärkas och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka offrens rättigheter vid våld i skolan och se över hur skollagen kan ge ett tydligare mandat till rektorer att flytta förövare och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att handlingsplaner mot hedersförtryck ska finnas i grund- och gymnasieskolor och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över hur fler barn och unga kan få rätt till fritidshem, oavsett föräldrars livssituation, för att stärka det kompensatoriska uppdraget i utbildningsväsendet och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undervisning i minoritetsspråk och modersmål är viktigt för elevernas identitet och språkutveckling och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2499 av Helena Vilhelmsson m.fl. (C):

27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka grund- och gymnasieskolors arbete med att upptäcka och förebygga hedersrelaterat våld och förtryck, genom bl.a. handlingsplaner, och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2664 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP):

35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge alla barn chansen att utveckla sin fulla potential, oavsett kön och könsidentitet, och tillkännager detta för regeringen.
36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge alla barn tillgång till genuspedagogik och tillkännager detta för regeringen.
77. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om genuspedagogik och normkritik i förskola och skola och tillkännager detta för regeringen.
78. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta ett nationellt centrum för normkritisk pedagogik och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2669 av Märta Stenevi m.fl. (MP):

104. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra det förebyggande arbetet inom skolan och på nätet och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S):

21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa och värna elevernas inflytande i svensk skola och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fritidshemmen behöver prioriteras både när det gäller resurser och utbildad personal och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla samverkan mellan fritidshem och föreningsliv så att fler barn kan få ägna sig åt fritidsaktiviteter på eftermiddagarna, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att rätten till fritidshem successivt behöver utvidgas till att omfatta alla elever och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fortsätta ta steg för central rättning av nationella prov för att öka likvärdigheten och rättssäkerheten i betygsättningen men också minska lärarnas administrativa börda och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att genomföra fler läsfrämjande insatser och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka modersmålsundervisningen och den nationella minoritetsspråkundervisningen och tillkännager detta för regeringen.

- 31.2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förverkliga Läromedelsutredningens förslag och tillkännager detta för regeringen.

Förslaget behandlas i den del som avser Läromedelsutredningens förslag om att inrätta en läromedelsnämnd och ett statligt produktionsstöd.

32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla skolelever ska ha tillgång till ändamålsenliga och bemannade skolbibliotek, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur utslagningen från skolan och den psykiska ohälsan kan minska, samtidigt som betygen blir mer rättvisande genom förändringar i betygssystemet och tillkännager detta för regeringen.
52. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka skolans arbete med att motverka hedersrelaterat förtryck och att barn gifts bort, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2023/24:2691 av Märta Stenevi m.fl. (MP):

41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjligheten till modersmålsundervisning för barn, elever och vuxenstuderande bör stärkas och tillkännager detta för regeringen.
58. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka kvaliteten och likvärdigheten i fritidsverksamheten och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2734 av Anders W Jonsson och Helena Vilhelmsson (båda C):

14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att djurrättsextremister bör hindras från att föreläsa i skolor och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2**Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet**

Motion	Motionärer	Yrkanden
16. Motioner som bereds förenklat		
2023/24:54	Björn Söder (SD)	2
2023/24:119	Eric Palmqvist (SD)	1 och 3
2023/24:342	Mona Olin (SD)	1 och 2
2023/24:349	Runar Filper m.fl. (SD)	10
2023/24:366	Patrick Reslow m.fl. (SD)	6 och 8
2023/24:367	Patrick Reslow m.fl. (SD)	2–5, 9, 10, 13, 14, 23 och 24
2023/24:370	Patrick Reslow m.fl. (SD)	6
2023/24:386	Michael Rubbestad m.fl. (SD)	3
2023/24:411	Mikael Eskilandersson m.fl. (SD)	1
2023/24:414	Thomas Morell m.fl. (SD)	77
2023/24:657	Kadir Kasirga (S)	
2023/24:1036	Anna Wallentheim (S)	4
2023/24:1051	Ingemar Kihlström (KD)	
2023/24:1332	Denis Begic och Ingela Nylund Watz (båda S)	1
2023/24:1430	Ann-Sofie Lifvenhage (M)	
2023/24:1460	Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD)	1 och 2
2023/24:1462	Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD)	3–6, 8 och 9
2023/24:1721	Teresa Carvalho m.fl. (S)	
2023/24:1892	Julia Kronlid och Aron Emilsson (båda SD)	4
2023/24:2004	Sofie Eriksson m.fl. (S)	
2023/24:2072	Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD)	8
2023/24:2163	Johanna Rantsi (M)	
2023/24:2177	Sten Bergheden (M)	
2023/24:2178	Ann-Sofie Lifvenhage (M)	
2023/24:2215	Ann-Sofie Lifvenhage (M)	
2023/24:2226	Ann-Sofie Lifvenhage (M)	
2023/24:2227	Johanna Rantsi och Sten Bergheden (båda M)	1–3
2023/24:2287	Johanna Rantsi (M)	

2023/24:2288	Johanna Rantsi (M)	
2023/24:2318	Alexandra Anstrell (M)	
2023/24:2451	Camilla Hansén m.fl. (MP)	17, 24 och 39
2023/24:2489	Niels Paarup-Petersen m.fl. (C)	10
2023/24:2499	Helena Vilhelmsson m.fl. (C)	27
2023/24:2664	Janine Alm Ericson m.fl. (MP)	35, 36, 77 och 78
2023/24:2687	Åsa Westlund m.fl. (S)	27
2023/24:2734	Anders W Jonsson och Helena Vilhelmsson (båda C)	14